

EGYENRUHAK
mórt utas, felszerelési
cikkek, kész férfi-
és fiúruhák

BARTALIS ISTVÁN
ruházatában
KOLOZSVÁR, Egyetem utca 1.
TELEFON: 28-47

Mi csendőrségi nyomtatványokat, könyv, papír, töltőtöltet

SIMON ISTVÁN
CÉGNEK VÁSÁROLUNK.
NAGYVÁRAD, Bréner-tér 3. Telefon: 26-43.

A m. kir. csendőrség szállítója.

EGYENRUHA
Polgári szabóság, felszerelési cikkek

Gergely Béla
NAGYVÁRAD, Mészay Mihály-utca 1.
A m. kir. csendőrség Bihar és Szatmár megyei osztályának szerződött szobája.
Megbízható, pontos kiszolgálás.

EGYENRUHÁZAT FELSZERELÉSI CIKKEK URI SZABÓSÁG

ZALKA LAJOS
SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.
A magy. kir. csendőrség szerződéses szállítója. • A m. kir. csendőrség laj-
ojainak kedvező fizetési feltételek.

PALLADIS R. T.
Csendőrségi felszerelési cikkek
Írószerszámok és papír raktár.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.
Távbeszélő: 120-013.

Egyenruházat HOKSÁRI
KELETI P.-U.-NÁL BAROSS-TÉR 4
NYUGATI P.-U.-NÁL TERÉZ-KÖRÜT 60

PAPIR, ÍRÓSZER

Csendőrségi nyomtatvány,
EGYENRUHÁZATI FELSZERELÉS
szükségleteitől szeresszék be

CSERFI ISTVÁN-tól
BUDAPEST, VI., JÓKAI-UTCA 22. A nyugati p.-u.-től 2 perc
Megbízható óskeresztény cég! • Pontos postal kiszolgálás

Egyenruházati cikkek
SZABÓ LÁSZLÓ-nál
BUDAPEST, IX., MESTER-U. 38. Pontos postal kiszolgálás

Kedvezményes ártétele

Jó Bertalanné
Bútort bútorszálonjából vásároljunk
bizalommal.
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 82. I. S. Telefon: 228-181.
Vidékre Aranjánlól küldünk.

Pontos ORAI, arany, oszti ÉMHERT
Ajándék tárgyakat bizalommal vásároljunk

GYENGE ISTVÁN
szakképzett órák és ékezeteknél.
NAGYVÁRAD, Békai-út 19. • Szatmár megyei osztály. • A m. kir. csendőrség szállítója.

Forraláshoz,
melegítéshez,
főzéshez szabadban, háztartásban célszerű, takarékos,
veszélytelen a

CEROLUX
SZILÁROEGŐTABLETTA
Denat. szelíd helyett. Kapható drogériákban, fűszer- és
festéküzletekben.

VÁSÁROLJUNK
OSZTÁLYSORSJEGYET
TÖRÖK BANKHÁZNÁL
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZÁM.

MAGYAR PAPIR ÉS ÍRÓSZERSZALLÍTÁSI VALLALAT

SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-49-08 ÉS 12-98-78

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti: BENEDEK MIHÁLY alezredez		Segédszerkesztő: Dr. BANYAI LÁSZLÓ százados	
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Fő-utca 71. Telefon: 153-079		Műfuzetési ára: Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Postatakarékpénztári csekk száma: 26.342.	Megjelenik minden hónap 1-6 n és 15-6 n.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.*

Hősöké a szó!

A nemzetek életében vannak olyan súlyos időszakok, amikor csak a hősök jelentik az élet folytatását és a jövő zálogát. A magyarság történelme ilyen időszakok láncolatából áll s ma is benne élünk. Lelketadói ma is a bátrak a merészek, a cselekvők, a Forrás Ernők, a dunagálói őrsbeli hősök és a hozzájuk hasonló sok ezer meg ezer bajtárs. Megpezsdi az ősi katonavér a szívekben és kipirulnak az arcok, amikor hírük szerte száll. Ők a példa, az iránymutatók, lángoló fáklyák a beborult sötét ég alatt, de fényük áttör ezeken a sötét felhőkön és odavilágít a távoli utakra, melyeken a nemzetnek haladnia kell az idők végtelenségéig. Ezt az utat mindvégig a hazaszeretet és önfeláldozás tüzei világítják be. Enélkül már régen eltévedtünk volna a népek nagy tengerében s emlékünket csak a történelem őrizné.

A magyarság számtalanszor bebizonyította, hogy akkor a legnagyobb, amikor legsúlyosabb a veszély. Mostoha sorsa megtanította, hogy egyedül a helytállás mentheti át történelme nagy válságain s egyedül fiai elszánt vitézsége jelentheti számára az életet minden hatalommal szemben. Mert tudjuk és valljuk mindannyian magyarok, hogy a lélek ereje a legnagyobb hatalom ezen a földön. Büszkén hirdetjük, hogy

mi mindig hatalmas számbeli túlsúllyal álltunk szemben és harcoltunk úgy, hogy az egész világ tiszteletét kivívtuk. Megálltunk mindig, megállunk most is és meg fogunk állani örökké ezen a megszentelt földön.

Jó most tudnunk, hogy a világtörténelemben nem volt még nép, melyre olyan sok és súlyos csapás szakadt volna, mint a magyarra. Életünkért vívott önvédelmi harcaink meztelábas és kaszás magyarjai tudták mégis mindig, hogy mit kell tenniük, mint ahogyan tudta az egymaga, úgyszólván pusztá kézzel két ellenséges páncéltörő ágyút leküzdő és egy elakadt támadást néhány csendőrével előrerántó Forrás Ernő hadnagy s mint ahogyan tudta a dunagálói őrsbeli pár csendőr, akinek őrsraktanyáját túlerőben lévő ellenség elfoglalta és — mégsem tágított. Ott fogta őket a magyar becsület és virtus és kiverték az ellenséget laktanyájukból, hűek maradván valamennyien a laktanya védelmében hősi halált halt őrsparancsnokukhoz. Vagy említsük-e azokat a két fős járőreinket, akik egész partizán bandákat vertek szét, bizonyosságául annak, hogy igazi férfi kezében nagy hatalom a puska.

Ezeké a hősöké ma a szó! S mindazoké a kemény magyaroké, férfiaké és nőké egyaránt, akik nem lelki betegek rémhíreinek fertőjében tengetik nyomorult napjaikat, hanem fajtájukhoz méltó hittel küzdenek a szebb magyar jövőért ott, ahová a nehéz magyar sors állítja őket.

A főszolgabíró jogállása, hatósági jogköre és a csendőrséghez való viszonya.

Írta: CSERFAY FERENC alezredes.

Hogy a főszolgabíró jogállását és hatósági jogkörét tisztán láthassuk és megérthessük, szükséges bepillantnunk abba a szervezetbe, melyben a főszolgabíró helyet foglal.

Ugyanúgy van ez, mint amikor az ember egy bonyolult nagy gépezetben egy kis géprészt, annak működését és feladatát akarja megismerni. Ott is szükséges előbb az egész gépezettel, annak működésével általában foglalkozni, mert csak így fogjuk tökéletesen megismerni a kis rész feladatát és helyzetét.

A főszolgabíró az állam nagy gépezetének egy kis, de egyik legfontosabb része.

Meg kell ezért ismerkednünk az állami szervezettel is, hogy abban a főszolgabíró helyzetét, jogállását és feladatát tisztán láthassuk.

Mi az állam? Ezt egyes jogtudósok különféleképpen határozták meg.

„Az állam az uralomnak a társadalomból kivált egyetemes körü, más hasonló uralmaktól független szervezete.“ Mondja az egyik jogtudós.

„Az állam egy meghatározott területen élő népesség szervezete az önálló és céltudatos élet megvalósítására.“ Mondja a másik.

Ma már állami élet nélkül az emberi társadalom élete el sem képzelhető és mint ilyen, hivatását kétségtelenül örök időkre teljesíteni fogja.

Egy állam megalakulásához és létezéséhez ezek szerint három alapítványozó megléte szükséges:

1. meghatározott földterület,
2. népesség,
3. szervezet.

A szervezet alatt a szabályozott állami főhatalmat vagy más szóval az alkotmányt értjük.

Az állam öntudatos életet él, szervezetében feladatokat, célokat tűz maga elé és azokat igyekszik megvalósítani.

Az államhatalom jelenti az akaratelhatározást és kifejezi a keresztülviteli képességét is.

Az államhatalom megnyilatkozásaiban különböző mozzanatokat különböztetünk meg, melyek tartalmuk és irányuk megjelenési formáiban is különböznek egymástól.

Már az ókorban is Aristoteles az államhatalom három főágát különböztette meg:

1. a törvényhozói,
2. végrehajtoi és
3. bírói hatalmat.

A későbbi és a legújabb felfogás szerint, melyet ma már minden modern állam elfogadott, — államhatalom megoszlása tekintetében a régi felfogástól eltérőleg megkülönböztetünk:

- a) törvényhozói,
- b) végrehajtoi és
- c) államfői hatalmat.

egy pohár vizet. Ettől ügylátszik lecsillapodott, mert kisvártatva nyugodtabban folytatta:

— Különbben halljuk a mesét! Mióta vadásznak fejszével a vadmacskára?

A legény most se jött zavarba.

— Ha meg tetszik hallgatni, elmondom elülről...

A bíró, aki már megint visszaült a helyére, nem válaszolt, csak intett lemondóan, hogy beszélhet, amit akar.

— Hát az úgy volt — kezdte Gábor —, hogy tegnap délben azt mondja édesapám: — Te, Gábor! Bé kellene csinálni a vesszőkerítést, mert bójárnak a szomszédokból a malacok s mind kitúrják a kertben a pityókát! „Jól van édesapám, kiszaladhatok az erdőre egy szekér ágért!“ Azzal befogtam a két szürkét s kimentem a Tolvajosbá. Egy-kettőre készen voltam s nekivettem a hátam egy fának, hogy szusszanjak egyet. Még meg se sirítottam a szívart, csak lehuppan egy kicsi mókus, éppen a lábam elé. — No, mi a bajod, kicsi bolond! — s már nyúlok is utána. Felveszem, simogatom, reszket, mint a kocsonya. Hát abban a pillanatban rám prüszköl a másik fáról egy beste vadmacska...

A vizsgálóbíró megcsóválta a fejét.

— A favágás zaja csalta oda, mi?

— Az biztosan nem, hanem a mókust kergette. Az éhség bátorságot ad, különben is minden húsevő állat dühös lesz, ha az orra előtt elkapják az énnivalót.

— Milyen okos maga, Simó Gábor! De jól van, mondjuk. S aztán?

Ebben a felfogásban a bíraskodás, mint a végrehajtoi hatalom külön független része helyezkedik el.

A törvényhozói hatalomban nyilvánul meg az állam belső elhatározása, akarata, mely törvényekben, a legfőbb jogszabályok alkotásában nyer kifejezést.

A végrehajtoi hatalom működésében válik valóra az állam cselekvése, mely a megalkotott törvények végrehajtását, valamint az állam összes fizikai cselekvését foglalja magába.

Az államfői hatalomban érvényesül a végelhatározás, mely összhangba hozza az elhatározás és cselekvés működését. Benne testesül meg a legfelsőbb felügyelet és megszemélyesíti az államot.

Kétségtelen azonban, hogy ezeknek a működési köröknek merev meghatározása és elválasztása csak elméletileg lehetséges, gyakorlatban nem.

Az állam azonban nem természetes lény és így önmaga működést kifejteni képtelen. Hogy mégis működést tudjon kifejteni, rendelkeznie kell fizikai tulajdonságokkal bíró szervekkel.

Igy például államfői hatalom megszemélyesítője az államfői szerv, az államfő.

A törvényhozói hatalom megvalósítói a törvényhozásra hivatott testületek.

A végrehajtoi hatalom megvalósítói a közigazgatási szervek s ezek közé tartozik a főszolgabíró.

Az államhatalom akaratának tényleges megvalósítását, keresztülvitelét nevezzük „közigazgatásnak“.

— Nem voltam rest, meghajítottam a kicsi fejszével...

A vizsgálóbíró savanyúan elmosolyodott.

— Ahá! Ettől lett hát véres a fejsze? Nagyszerű! Gratulálok, hogy ilyen ügyes céldobó maga! Hol tanulta? A cirkuszban?

Gábor, mintha észre se vette volna a gyilkos gúnyt, nyugodtan válaszolt.

— Véletlenül szájon találtam. Pökte a vért kegyetlenül. Olyan igaz, mint ahogy itt állok!

— Halljuk tovább a mesét! Nagyon érdekes! Ügy-e, kisasszony?

A gépirónő megint hangosan elnevette magát, mire a vizsgálóbíró ránézett.

— A vadmacska egyet nyávogott, avval elszökött a sűrűbe...

— Kár! Szép pénz kaphatott volna a bőréért s maga is könnyebben menthetné a bőrét. Látja, látja, mégse olyan nagy macskavadász maga!

A kisasszony kötelezőszerűen újra elnevette magát. Gábor ügyet se vetett rá.

— Kemény jószág az, tekintetes vizsgálóbíró úr! Nem marad helyben egy szájoncsapástól.

— Jól van, Simó Gábor, legyen igaza ebben is! De most erre feleljen: feltéve, de meg nem engedve, hogy igazat beszél: miért sietett lemosni a vért a fejszeről? Megfosztotta magát a legjobb mentőkörülmenytől! A vegyi vizsgálat kimutatta volna, hogy nem embervértől szennyeződött be. Ehhez mit szól, Simó Gábor?

— Hiszen ha én tudom, hogy még aznap gyilkosság gyanujába keveredem, dehogyan is mostam

A közigazgatás végrehajtoi hatalom.

A közigazgatás fogalma alatt értjük tehát a végrehajtoi hatalom működési körének betöltésére irányuló cselekvéseket.

A közigazgatás kiterjed az állami élet egész területére és magában foglalja az állam céljainak megvalósítását.

A közigazgatási működés ellátására az állam megfelelő szervekkel rendelkezik. Ezek a szervek az állampolgárokból létesülnek. Itt személyesedik meg a közigazgatás. Ezek a szervek végzik a közigazgatási cselekményeket.

A végrehajtoi hatalom egy másik önálló része a bírói hatalom, vagy igazságszolgáltatás. Ez abban különbözik a közigazgatástól, hogy amíg a közigazgatásnak új eredmények, új tények létrehozatala a feladata, addig az igazságszolgáltatás a már meglévő tények jogszerűségét vizsgálja és alkalmaszta.

A magyar közigazgatás 1848-ig a decentralizáció (széthelyezés) rendszerén alapult.

A közigazgatást teljesen az önkormányzatok (vármegyék, városok) intézték. Azóta a centralizálás (központosítás) elve mindjobban érvényesül.

A magyar közigazgatás két nagy csoportra oszlik:

1. állami közigazgatásra és
2. önkormányzati közigazgatásra

Ismertetésem tárgya az önkormányzati közigazgatás keretébe tartozik.

A székely havasok meséje.

Regényes történet.

Írta: AGYAGFALVI HEGYI ISTVÁN.

A vizsgálóbíró előtt.

A vizsgálóbíró végigsimította öszülő gyér haját, ami nála annak jele volt, hogy kezd elveszteni a türelmét.

— Csavaros góbé esze van magának, Simó Gábor! De ez mind nem használ, már benne van a kutyaszorítóban! Nem is tagadja, hogy gyűlölte a bírót. Kétszer is életveszélyesen megfenyegette. De ez még semmi. Most jön a legfontosabb terhelő körülmény: magát a csendőrök tetten érték, mikor éppen a vért mosogatta a baltáról, amivel a bírót fejbevágta! Ez volt az? — Ezzel a vizsgálóbíró lehajolt s az asztal mögül egy rövidnyelű kis fejszét emelt fel.

A legényen semmi megröndülés se látszott. Egykedvűen rándított egyet a vállán.

— Az én aprító kicsi fejszém. Igen, erről mostam le a vért. De ez nem a bíró vértől lett véres!

— Hát mi a macskától? — kérdezte a bíró gúnyosan.

Gábor rendíthetetlen nyugalommal, szemreznés nélkül válaszolta:

— Úgy van, macskától. Mégpedig vadmacskától!

A bíró úgy ugrott fel a helyéről, mintha vipera csipte volna meg.

— Ember! — kiáltotta dühösen. — Ez már mégis sok! Mi mindent össze-vissza nem hazudozik! Rabolja a drága időmet! — Nagyon fujt s felhajtott

volna le. De ezt honnan tudhattam előre? Ha pedig nem tudom, csak nem hagyhatom ott a fejszét véresen, hogy rászáradjon a piszok! A székely ember nem olyan dancs természetű!

A vizsgáló bíró idegesen dobolt ujjával az asztalon.

— Mindenre tud kádenciát! Nagyon agyafúrt ember maga, de mégse elég okos. Hát jól van, a vadmacskával végeztünk. De mi van a mókussal? Legálább azt adja elő. Ha nincs vadmacska, jó a mókus is!

A gépirónő megint hangosan elnevette magát, mire a vizsgálóbíró ránézett.

— Igaza van. Nevetséges az egész védekezés. De mindegy, folytassa, mi lett a mókussal. Az is elszökött?

— Nem. A szegény kis vacogó, halálraijedt jószágot bedugtam a kabátom alá, hogy elviszem Máriszónak. Ahogy kifogtam a lovakat, indultam is, mert már esteledett...

— Várjon csak! Mit is vallott Pap Simon, a bíró kocsisa a csendőri tényvázlat szerint. Igen. Előadta, hogy estefelé hazamenet találkozott magával a bíró háza közelében. Maga valamit dugdosott a kabátja alatt, a vége kiért, de ő meglátta, hogy egy kis fejszének a nyele...

— Hazudik! A mókus farka lógott ki a kabát alól!

— Ne lármázzon! Nincs a korcsmában!... Hát a mókust nem adta oda a lánynak, hanem hazavitte? Látja, itt is belezavarodott a sok csürés-csavarásba.

Az önkormányzat lényege röviden az, hogy egy bizonyos területen belül együttlakó állampolgárok a törvényhozás és a felelős kormány által meghatározott korlátok között maguk is gyakorolnak közigazgatási tevékenységet. (Pl. szabályrendeleteket alkotnak.)

Az önkormányzat kettős célt szolgál:

1. az állampolgárok részvételét a törvény végrehajtásában,

2. a helyi érdekek érvényesülését.

Az önkormányzat erősen fejleszti a közszellemet is.

Régebbi időben az önkormányzatoknak politikai téren is nagy feladataik voltak, melyeknek azok mindenkor meg is feleltek. Egy külföldi vélemény ezt a következőkben állapítja meg:

„A megyék függetlenségének köszönhető Magyarország, hogy képes volt szabadságát megvédeni az önkényuralom támadásai ellen két évszázadon keresztül vívott hősi küzdelemben.”

A közigazgatási szervek:

1. a megye,
2. a thj. város és
3. a község.

A közigazgatást végzik:

1. a hatóságok,
2. hivatalok,
3. véleményező szervek.

Hatóságoknak nevezzük azokat a szerveket, melyek imperiummal (hatalommal) rendelkeznek.

— Igenis, hazavitem, mert a bíró az udvaron motoszkált, Máriskót pedig sehol se láttam. Gondoltam, odaadom másnap. De reggelre a mokus megdöglött...

— Mit csinált vele?

— Beledobtam a nagypatakba...

— Miért?

— Csak nem vihetek ajándékba egy döglött mokuszt?

— Ne kérdezzessen! Az az én dolgom!... Az úton kivel találkozott oda- és visszamenet?

— Csak Pap Simonnal...

— Pap Simon azt is vallja, hogy meg akarta tréfásan kérdezni, hogy mit visz a kabátja alatt, de maga még a köszönését se fogadta, sőt rá se nézett. Igaz ez?

— Ebben az egyben igazat mond. Minden rongy emberrel nem állok szóba!...

— Hát erre a szerencsétlen nyomorékra is haragudott? Ilyen gyűlölködő ember maga s még másokat tart rosszaknak! Mit vétett magának az az ember?

— Mit? Furton-furt áskálódott ellenünk a bírónál. Alattomos, kétszínű, mint a gazdája volt!

— Már megint rágalmoz! Ne higgye, hogy ezzel segít magán! Sőt!

— Csak az igazat mondom!

A vizsgálóbíró erre már nem is tett megjegyzést. Párat lapozott a csendőri tényvázlatban, azzal felnézett a nyugodtan álló legényre.

— Én már többet nem is kérdegetem. Magával semmire se lehet menni. Ezért be is fejezem a kihall-

A hivatalok intézkedési joggal nem bírnak, hanem inkább csak a hatóságok működését segítik elő.

A véleményező szervek célszerűségéből szükségessé a közigazgatáshoz és jogkörrel nem rendelkeznek.

Megkülönböztetünk felső-, közép- és alsófokú közigazgatási szerveket.

A felsőfokú (kormányzati) közigazgatási szervek az általános felügyeletet és irányítást végzik és az úgynevezett kormányzati ténykedéseket látják el.

A középfokú közigazgatási szervek (vármegyék stb.) az alsófokú közigazgatási szervek feletti felügyeletet látják el és a hatáskörükbe tartozó közigazgatási ténykedéseket végzik.

Az alsófokú közigazgatási szervek (községek) a közigazgatás közvetlen feladatát látják el.

A vármegye, mint önkormányzati közigazgatási szerv, a középfokú közigazgatási szervekhez tartozik. Önkormányzatát megtestesíti a törvényhatóság.

Igy jutottam el ismertetésem tárgyához. A főszolgabíró ebben az önkormányzati szervben helyezkedik el.

A magyar közigazgatás az autonómián felépült szerves fejlődés folyamán jutott el a jelenlegi állapotához, melynek keretén belül került megalkotásra a törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. t.-c. A törvény címe: Törvények a törvényhatóságokról. Ennek a törvénynek a 71. §-ában nyert szabályozást a főszolgabíró jogállása is.

gatást. Csak éppen még azt tárom maga elé, hogy a csendőri jelentés a továbbiakban elmondja, hogy találta meg a bírót Pap Simon a szobában az asztal mellett a földön, nagy vértócsában, széthasított fejjel, hogy szaladt el a fonóba értesíteni a családtagokat... Igen, ezzel lényegében vége is. Utoljára felteszem a kérdést: mi a megjegyzése erre a sok terhelő körülményre?

A legény kihúzta magát.

— Nem én öltem meg a bírót, tekintetes vizsgálóbíró úr!

— Hát ki? Talán a kocsisa, ez a hűséges régi szolga, aki jóformán családtagnak számított? Miféle érdeke lett volna? Különben is maga jegyezte meg, hogy szinte barátoknak néztek ki, annyira jóban voltak.

— Nem állítom egy szóval se, hogy ő volt, de nem is hiszem. Inkább valamelyik másik haragosa, vagy talán egy kőbor cigány. Mit tudom én azt? Csak annyit tudok, hogy nem én voltam!

A bíró felállt.

— Elég, Simó Gábor! Maga egy megátalkodott, vakmerő hazudozó, született bűnöző! Tettének elveszi majd méltó büntetését. Kihirdetem a végzést: előre megfontolt, szándékos emberölés miatt elrendelem maga ellen a vizsgálatot s a vizsgálati fogságot. Megnyugszik, vagy...

Simó Gábor felvetette a fejét.

— Fellebbezek, tekintetes vizsgálóbíró úr! Ártatlan vagyok!

— Nevezze meg a védőjét!

— Az én védőm az Isten!

(Folytatjuk)

Hősi halált halt:

Nagy László
őrmester

Pályi Lajos
szakaszvezető

Szotyori Sándor
szakaszvezető

1944 szeptember 18-án, Királyhelvec község határában partizánokkal vívott harcban.

Grenlach Gyula
psz. őrvezető

T. Nagy Lőrinc
őrmester

1944 szeptember hó 1-én Dunagálos község határában partizánokkal vívott harcban.

V. Kovács Lajos
szakaszvezető

1944 szeptember hó 6-án Ujvidék és Ójulat között, bombatámadás következtében.

Tisztelgünk dicső emlékük előtt!

A törvényhatóságok a törvény korlátai között gyakorolják:

1. az önkormányzatot,
2. az állami közigazgatási közvetítést,
3. a politikai hatáskört.

Az önkormányzati hatáskör kiterjed a saját ügyeikben hozott jogszabályok alkotására és saját háztartásuk berendezésére és vezetésére. Ez az önkormányzati tevékenységük azonban nem tekinthető az államtól független jog alapján kifejtett működésnek. Végeredményben ez is az állami működés megnyilvánulása.

A közvetítés alatt azt kell érteni, hogy a törvényhatóságok közvetítik a felső közigazgatás által hozott jogszabályokat lefelé.

A törvényhatóságok politikai jogköre általában csekély. Úgyszólván csak kérelmek intézése és véleményadás.

A törvényhatósági önkormányzatok hatósága kiterjed a területükön lévő minden személyre és vagyontárgyra, kivéve azokat a személyeket és vagyontárgyakat, amelyekre vonatkozólag jogszabályaink ettől ellérő kivételes intézkedéseket állapítanak meg

A törvényhatóságok teendőiket társas és egyéni szerveik útján végzik.

Társas szervei:

1. a törvényhatósági bizottság,
2. kisgyűlés,
3. különböző választmányok.

Egyéni szervei:

1. az alispán,
2. járási egyéni szerve a főszolgabíró.

Ezek az egyéni szervek hatóságként járnak el.

A vármegyei törvényhatóságok területe járássokra oszlik fel, melyek élén a főszolgabíró áll.

A legutóbbi időkig a főszolgabírót a vármegyei törvényhatósági bizottság választotta. Ez a jogszabály hatályon kívül van helyezve. Ma már az önkormányzatok valamennyi tisztviselőjét a belügyminiszter nevezi ki. L. 1942. évi XXII. tc-et, mely 1947. év végéig van érvényben.

Az eddig elmondottak alapján most már leszögezhetjük a főszolgabíró jogállását.

A főszolgabíró tehát:

a vármegyei önkormányzati törvényhatóság járási egyéni szerve, mint ilyen hatáskörét közigazgatási hatóságként tölti be, ami annyit jelent, hogy imperiummal (hatalommal) rendelkezik, azaz a köz hatalom gyakorlására jogosult, vagyis olyan intézkedéseket tehet, vagy olyan határozatokat hozhat, amelyek az alattvalók akaratát irányítják, vagy korlátozzák és ezeket közhatalommal is kikényszerítheti. A főszolgabíró önkormányzati közalkalmazott tisztviselő és az állammal szemben közszerződési jogviszonyban áll, a járás élén állva annak első tisztviselője.

Röviden:

a főszolgabíró a vármegyei törvényhatóság járási egyéni szerve, közigazgatási hatóság, önkormányzati közalkalmazott, a járás első tisztviselője.

A főszolgabíró az állami végrehajtó hatalom első foka. Jogviszonyában végrehajtja mindazon rendeleteket, amelyeket a jogszabályok, illetve felsőbb hatóságai részére előírnak. A községek felett teljes felügyeleti jogkört gyakorol.

A főszolgabíró szervesen kapcsolja össze a legkisebb igazgatási egységet, — a községet — a törvényhatósággal és közvetíti a község igazgatását a felsőbb hatóságok, végezetül a főhatalom felé.

Most már ismerjük a főszolgabíró jogállását, nézzük, milyen jogkört tölt be általában.

Az 1881. évi XXI. tc. 71. §-a írja elő egész röviden azt a jogkört, amelyet a magyar közigazgatás egész jogkomplexuma dióhéjban összefoglalva nyújt a főszolgabírónak.

A főszolgabíró hatósági jogköre nagy egészében kettős:

1. a törvény által előírt végrehajtói jogkör és
2. a diszkrécionális (belátásra bízott) jogkör.

Az első jogkört pontosan és szabatosan körülírják mindazok a jogszabályok, melyek az állami főhatalom közvetítésének, vagyis az állam akaratának végrehajtását tartalmazzák.

Ezekhez a jogi szabályokhoz a főszolgabíró szó szerint köteles magát tartani, attól eltérni joga nincs és a törvény érteleme és szellemszerű végrehajtásáért felsőbb hatóságainak felelős. Ez gyakorlatban azt jelenti, hogy a főszolgabírónak

rendelkezésére állanak az összes jogszabályok, továbbá megkapja a végrehajtandó intézkedések szövegét jogszabályok formájában, vagyis felsőbb hatósági rendeletekben és ezeket maradéktalanul végrehajtani, illetve lefelé közvetíteni és azok végrehajtását ellenőrizni köteles.

Ez a jogkör a törvény által szigorúan előírt állandó és nem változó hatósági jogköre a főszolgabírónak.

Ezzel szemben áll a második, terjedeleme területén kisebb, de intézkedési szabadságra vonatkozólag nagyobb hatalmat, illetve jogkört nyújtó diszkrécionális jog.

E két fő hatáskör közötti különbség az előbb ismertetettékből kitűnik. Az előbbi minden körülmények között teljesítendő egységes és kivételt nem ismerő eljárást ír elő, míg a diszkrécionális jogban benne foglaltatik az a felhatalmazás is, hogy a főszolgabíró a közigazgatásnak ebbe a jogkörébe tartozó végrehajtásban szabad mérlegelés tárgyát képező belátásával dönt.

Gyakorlatban a főszolgabíró mint hatóság két fő hatáskört tölt be:

1. a szorosan vett közigazgatási hatáskört,
2. rendőri hatáskört.

Itt szükségesnek tartom párhuzamot vonni a főszolgabíró és a polgármester között. A járás területén a főszolgabíró egy személyben betölti mind a két hatáskört, míg a polgármester csak a szorosan vett közigazgatási hatáskört tölti be, míg a rendőri hatáskört a városokban a m. kir. államrendőr kapitány látja el.

A főszolgabírónak, mint közigazgatási hatóságnak a hatásköre oly tágkörű, hogy annak tételenkénti felsorolása majdnem lehetetlen.

A közigazgatási hatáskör abban foglalható össze, hogy igazgatja a járását részben közvetlenül, részben közegei útján mindazokban az ügyekben és az élet mindazon területén, melyek a közigazgatás nagy szervezetébe beletartoznak és amelyek a jogszabályokkal hatáskörébe utaltatnak.

A főszolgabírónak, mint elsőfokú közigazgatási hatóságnak a hatásköre nagy általánosságban az alábbiak szerint csoportosítható:

1. általános igazgatási jogkör,
2. elsőfokú iparhatóság,
3. „ közegészségügyi hatóság,
4. „ állategészségügyi hatóság,
5. „ építésügyi hatóság,
6. „ tűzrendészeti hatóság,
7. közellátási jogkör,
8. munkás- és cselédügy,
9. katonai ügyek.

Még számtalan olyan hatáskört lehetne felsorolni, melyekben a főszolgabíró illetékes eljárni. Ezek száma az idők folyamán csak szaporodik.

Az általános igazgatási jogkör a főszolgabíró legrégább hatásköre. Ez alá vonható mindaz, ami a felsorolt 9 hatáskörön kívül még hozzá tartozik.

Az általános igazgatási jogkörbe tartozik a községek közigazgatásának felügyelete, ellenőrzése és irányítása.

Az elmúlt időkig az összes községi önkormányzati alkalmazottakat a főszolgabíró elnöklése és hármass jelölése mellett a községi képviselő testü-

letek választották. Az 1942. évi XXII. tc. alapján ez a rendszer megszűnt és az összes községi alkalmazottakat a belügyminiszter nevezi ki.

A főszolgabíró a községi alkalmazottakkal szemben, mint elsőfokú fegyelmi hatóság is működik. Ez azt jelenti, hogy súlyos esetekben azokat állásuktól felfüggesztheti, míg enyhébb esetekben rendbüntetést szabhat ki.

A főszolgabíró a hozzá beosztott szolgabírokkal dolgozik. Járását a vármegyei ügyviteli szabályzat III. részben előírtak szerint igazgatja.

Köteles járásának községeit állandóan látogatni, panasznapokat tartani és a felmerült ügyeket lehetőleg a helyszínen elintézni.

Ugyancsak a főszolgabíró vezetésével történt a képviselőtestületek választása, megalakítása és hivatalba helyezése is 3 évenként. Az újonnan felszabadult területeken a főszolgabírónak ez a joga nincs meg. Itt a községek önkormányzati szerveinek a kinevezése az 5440/1941. évi M. E. rendelet alapján történik.

A főszolgabíró hatáskörébe tartozik a községek egész vagyonezelésének ellenőrzése is, mint elsőfokú vagyonefelügyeleti hatóságnak. Ennek keretén belül felügyel a költségvetés pontos betartására is.

Mint elsőfokú iparhatóság a szakképviselők meghallgatása után iparjogositványokat engedélyez. Általában e téren elsőfokban eljár mindazon ügyekben, melyeket az ipartörvény hatáskörébe utalt.

Mint elsőfokú közegészségügyi hatóság intézkedéseit a járási tisztiorvos útján, illetve annak szakvéleménye alapján teszi meg.

Felügyel a járás közegészségügyére.

Mint elsőfokú állategészségügyi hatóság ugyanúgy jár el, mint az előbb elmondottaknál, itt azonban a járási állatorvost hallgatja meg.

Mint elsőfokú építésügyi hatóság a községekben minden számottevő építkezéshez és bontáshoz ő adja meg az engedélyt az építkezési bizottságok szakvéleményének meghallgatása után.

Térjünk át most a főszolgabíró elsőfokú rendőrhatalom szerepére. Ehhez tudni kell, hogy háromféle rendőrhatalom van:

1. rendőrkapitányság,
2. főszolgabíró,
3. községi előjáróság.

A rendőrhatalomok nyomozási tevékenységüket illetően a kir. ügyészség rendelkezése alatt állnak. A rendőrhatalomnak saját közbiztonsági joga van, de a kir. ügyészség utasítása a rendőri hatóság minden ellenkező intézkedésének hatályát megszünteti.

A főszolgabírónak mint rendőri hatóságnak a nyomozások terén rendes és rendkívüli jogai vannak.

Rendes jogai:

1. a színhely változatlanlanságának biztosítása,
2. bűnjeltek biztosítása,
3. terhel, gyanúsított megidézése és kikérdezése.

Rendkívüli jogai:

1. hatósági szemle,
2. lefoglalás, zárlat,
3. házkutatás, személymotezés,
4. előzetes letartóztatás.

A m. kir. I. hadsereg parancsnoka a Legfelsőbb Hadúr nevében a Magyar Bronz Vitézségi Éremet adományozta az ellenesség előtti tanúsított vitéz magatartásukért: Rácz Vilmos őrmesternek (VIII. ker.) és Pintér Antal szakaszvezetőnek (VI. ker.).

Ezen túlmenő jogokat a főszolgabíró a nyomozások során nem fogantathat, mert azok a kir. ügyészség hatáskörébe tartoznak.

A főszolgabírónak, mint elsőfokú rendőrhatalomnak a jogköre kiterjed:

1. az igazgatás rendészetre,
2. a közbiztonsági rendészetre.

Ezekben az ügyekben a főszolgabíró, mint elsőfokú rendőri hatóság jár el.

Az igazgatási rendészet kiterjed:

1. a közlekedésrendészetre,
2. tűzrendészetre,
3. erkölcsrendészetre,
4. építésrendészetre,
5. színjátszás és mutatványok engedélyezésére,
6. adomány és gyűjtés,
7. cselédügy,
8. italmérési ügyekre.

A közbiztonsági rendészet hatáskörébe tartoznak:

1. az egyesületek, gyűlékezések,
2. sajtórendészet,
3. útlevélügyek,
4. kivándorlás,
5. toloncügyek,
6. rendőri felügyelet és rendőri őrizet alá helyezés és kitiltás,
7. fegyver- és lőszerügyek,
8. külföldiek ügyei.

Végül a főszolgabíró, mint rendőri büntető bíróság is szerepel.

Nézzük, hol gyökerezik a főszolgabírónak ez a jogköre.

1869. év előtt nem voltak külön bíróságok. A bíráskodást általában a közigazgatási hatóságok gyakorolták. Ez nem volt helyes, mert a közigazgatási hatóság nem volt függetlennek tekintendő az államhatalomtól, már pedig a bírónak mindenkitől, még az államhatalomtól is függetlennek kell lennie.

1869. év óta a büntettek és vétségek feletti ítékezés jogát a törvény teljes egészében a bíróságokra ruházta. A kihágások felett azonban nem minden esetben ítélkezik a bíróság. Van ugyanis

sok olyan kihágás, mely nem tekinthető szorosan a jogrendet sértőnek, hanem inkább csak a közrendet veszélyeztető és így nem is igazságszolgáltatási, hanem közigazgatási vonatkozású. Az ügyek egyszerűsítése és a gyorsabb intézkedés végett az ilyen kihágások megtorlását a törvény a rendőri hatóságok hatáskörébe utalta.

Ezeket a kihágásokat közigazgatási kihágásoknak nevezzük és feleltük a rendőri büntető bíróságok ítélik meg.

Háromféle fokozatú rendőri büntető bíróságot különböztetünk meg: első-, második- és harmadfokú rendőri büntető bíróságot. A járási főszolgabíró elsőfokú rendőri büntető bíróság.

A főszolgabíró ezt a jogát személyesen rendszerint nem gyakorolja, hanem azt átruházott hatáskörrel legtöbbször a hozzá beosztott egyik szolgabíró látja el, akit éppen ezért rendőri büntető bírónak nevezünk.

Lássuk most már, hogy milyen a főszolgabíró viszonya a csendőrséghez.

A közigazgatás által elértetni kívánt célt a közigazgatási szervek, mint állami akaratot kijelentik. A cél ennek az akaratnak, vagy határozatnak a loganatosítása által éretik el.

Ennek a kinyilvánított állami akaratnak kényszerrel való érvényesítése képezi a közigazgatási végrehajtást.

A közigazgatási végrehajtást az állami közegek végzik, minden külön bírósági közreműködés nélkül.

A közigazgatási végrehajtások foganatosítására rendelt közegek a karhatalom: a m. kir. csendőrség és rendőrség.

Ennek a közigazgatási jognak a tétele alapján kapcsolódik össze a csendőrség a főszolgabíróval, mint közigazgatási hatósággal.

A csendőr, mint rendőri közeg, nincs önálló nyomozási hatáskörrel felruházva. A csendőr a rendőri hatóság végrehajtó közege, akinek az a hivatása, hogy a rendőri hatóság által kiadott rendelkezéseket teljesítse. Elvileg tehát a rendőri közegeknek a rendőrhatalom felhívása nélkül semmit sem szabad tenniük.

Gyakorlatban azonban ez nem így van. A rendőrhatalom nem lehet mindig mindenütt jelen és éppen ezért az utasítások bizonyos nyomozási jogokat biztosítottak a rendőri közegeknek. Ezek azonban mindig csak addig hatályosak, amíg a rendőrhatalom másképpen nem intézkedik.

A rendőrhatalomnak a nyomozásban nem annyira perrendszerű, mint inkább közigazgatási szerepük van. A rendőrhatalom jogait a nyomozásban már ismertettük.

A csendőrségi szolgálati utasítás 10. pontja szerint a csendőrsők, járőrök, csendőrök a közbiztonsági szolgálatot részben saját kezdeményezésükből, részben felhívásra teljesítik. Ilyen felhívási joga van az illetékes közigazgatási hatóságnak, tehát az illetékes főszolgabírónak is.

E szerint tehát a főszolgabíró törvényes hatáskörében kiadott felhívásoknak az őrsök eleget tenni tartoznak.

A főszolgabíró és a csendőrtiszti parancsnokságok és tisztek között semmiféle jogviszony nem áll fenn. Szolgálatukat egymástól teljesen függetlenül, önállóan teljesítik.

Nem így az őrsök, mint azt már az előbbiekben is hallottuk.

Az őrsök (csendőrök) azonban nincsenek alárendelve a főszolgabíróknak, a főszolgabíró azoknak nem előjárója, vagy feljebbvalója.

A főszolgabíró ezek szerint semmiféle fegyelmi hatáskörrel az őrsökkel, csendőrökkel szemben nem bír. Azokat nem vonhatja felelősségre. Ha panasza van valamelyik csendőr ellen, annak tisztí parancsnokságához kell fordulnia.

Mellérendelési viszony sem áll fenn a főszolgabíró és az őrsök között.

A főszolgabíró nem adhat az őrsöknek vagy csendőröknek parancsot, vagy utasítást, csak felhívást.

A viszonyt röviden így lehet kifejezni, hogy az őrsök, járőrök, csendőrök a főszolgabíró hatáskörében kiadott felhívásoknak eleget tenni tartoznak, azt a csendőr nem bírálhatja. A felhívás teljesítését csak akkor tagadhatja meg, ha az az esküvel fogadott köteletség, az állam, vagy a szolgálat érdeke ellen irányul, vagy ha az a törvényben tiltott cselekményt követelne.

A csendőrök a főszolgabíró katonai tiszteletadással kötelesek üdvözölni a főszolgabíróval az előírt esetekben jelentkezni kötelesek. Bemutatkozásnál a „tisztelettel bemutatkozom” szavakat használják.

Írásbeli érintkezésnél a csendőrőrsök a főszolgabíróknak jelentenek.

A főszolgabíróknak a területén előfordult összes bűncselekményekről tudni kell, éppen ezért az őrsök a havi tevékenységi kimutatás egy példányát esetenként beértesítik a főszolgabíróknak.

Azt, hogy milyen esetekben és milyen szolgálatokra vehetik igénybe a főszolgabírókat a csendőrőrsöket, járőröket, csendőröket, a Szut. 64. pontja írja elő részletesen.

A főszolgabíró ezt a felhívási jogát ilyen joggal nem bír más személyre nem ruházhatja át, kivéve a népgyűlésre kirendelt hatósági személyt és a választási elnököket.

A főszolgabíró jogosult a csendőrséget, mint karhatalmat is közvetlenül igénybe venni, ha arra a törvényes jogok fennforognak.

Ezzel nagyjában ismertettük a főszolgabíró jogviszonyát, helyzetét és működését az állam nagy gépezetében. Láthatjuk ebből, hogy milyen sokoldalú és fontos szerepet töltenek be a főszolgabírók, akikkel a csendőrség jobban-rosszban szilárdan együtt dolgozik a nép és haza üdvéért.

Célod, melyért vívsz, mindig a honé, az Istené s jogé legyen; ha mégis bukol: megáldott vértanú gyónást fogsz esni. (S h a k e s p e a r e.)

Reménykedni sem igen mer a gyóva, mert mindenkitől fél. (Aristoteles.)

Csak a fegyver nyújt biztos védelmet, de ésszel kell használni. (Tacitus.)

Távbecslési versenyek.

Írta: KULTSÁR LAJOS őrnagy.

A puska nagyhatalom annak a kezében, aki ért hozzá. Ez a hozzáértés abban áll, hogy a célzásban minél nagyobb tökéletességre tegyünk szert, aminek hozzátartozik a céltávolságok hibátlan megállapítása.

A célt csak akkor lehetjük hatáson, ha a középső találati pont a célban fekszik. Ezt pedig csak akkor érjük el, ha a céltávolság meggyőzően az irányzék távolsággal. Amint látjuk, a hatásos lövés egyik alapfeltétele a céltávolság helyes megállapítása, azaz a minél tökéletesebb távbecslés, vagy távmérés.

Minél szabatosabban hord egy puska vagy egy tűzép, annál fontosabb a céltávolság pontos megállapítása, mert csak a szórás minél kisebbre csökkentésével lehet reményünk arra, hogy a célt valóban el is találjuk. A távbecslés a fegyverek állandó tökéletesítésével sem veszített fontosságából, mert távmérő műszerekkel nem rendelkezünk.

Mint mindenben, itt is a gyakorlat teszi a mestert. Ha az érdeklődést ezen kiképzési ág iránt fel tudjuk kelteni, embereinket rövid idő alatt, kevés fáradsággal és eszközzel kiváló távbecslőkke nevelhetjük. Az érdeklődés felkeltésére igen alkalmasak a távbecslési versenyek gyakori rendezése, melyeket akár az őrsökön, akár a tan- és eső. századoknál végrehajthatunk.

A távbecslésben való kiképzéssel az E-lőkik. 2. füzet részletesen foglalkozik, a távbecslő versenyeket azonban csak megemlíti a 70. pontban, azok megtartására nem ad irányelveket, ezért a következőkben a távbecslési versenyek végrehajtására adok egy pár gyakorlati útmutatást.

1. Olyan terepet válasszunk ki, ahol még távbecslési gyakorlatokat nem tartottunk.

2. A terep, melyen a távbecslési versenyt tartjuk, legyen változatos, átszellett, dombos, terepfedezettel bíró.

3. A becslési állásokat gondosan válasszuk meg, hogy szabad kilátás legyen.

4. A megbecsülendő célok vagy pontok az összes világtájak felé elszórtan legyenek, hogy a legkülönbözőbb háttér és megvilágítás befolyása érvényesülhessen.

5. A megbecsülendő célokat vagy pontokat mérjük le. Ez történhet lépéssel vagy mérőszalaggal, zsineggel, végül térképről lemérve.

6. Készítsük el a távolsági vázlatot. (L! E-lőkik. 2. füzet 62. pont.)

7. A jelzőket állítsuk be fedezékbe vagy rejtőzésbe. Ezek adott jelre meghatározott ideig mutatkozzanak, majd újra fedezékbe, rejtőzésbe menjenek.

A jelzők beállítására támpontok:

Legkisebb távolságon 100 m.-ig fej vagy mell-alak,

kis távolságon 500 m.-ig 2—3 térdelő, szökkelő alak,

közepes távolságon 1000 m.-ig félraj, raj, szákas,

A Kormányzó Ur O Pénztárosa ad. ellenség előtt teljesített kiváló szolgálatait a Magyar Bronz Éremkereszttel hadiszalagon adományozta Hornáth Antal I. kerületbeli szakaszvezetőnek.

nagy távolságon 2000 m.-ig máhás állatok, járművek beállítása felel meg a valóságban is mutatkozó céloknak.

Beállíthatók még tüzelőállásban lévő tűzgépek stb. Jelzők hiányában egyes jól meghatározható területeket becsültesünk.

8. Készítsük el a versenyben résztvevők névjegyzékét, melyben a neveken kívül az egyes jelzők távolsági vázlat szerinti folyószámmal jelöljük meg.

9. A távolságok bemondása a versenyen egyenként, a többi versenyzőtől elkülönítve történjék.

10. Számítsuk ki a hibaszázalékot.

11. Állapítsuk meg a helyezési sorrendet és hirdessük ki az eredményt még a helyszínen, de tegyük a századoknál napiparancsba is.

12. Közöljük a résztvevőkkel a pontosan lement céltávolságokat, hogy lássák az elkövetett hibákat.

13. A nyerteseket jutalmazzuk kimaradással, eltávozással vagy néhány cigarettával.

Fontos, hogy a távbecslést mindig hareszerűen, fekvő hajlassuk végre.

Az ilyen módon végrehajtott sok apró távbecslési verseny bőségesen megtéríti a gyümölcsét.

Nyissátok meg szíveteket!

Bajtársaink menekült hozzátartozói részére pénzübeli adományokat a Csendőrségi Lapok csekkszámlájára — 25.342 — kell befizetni, megjelölve a befizetési lapon az adományozó nevét és szolgálati beosztását. Az adományokról lapunkban beszámolunk.

Az adományokat a Csendőrségi Lapok felügyelőbizottsága osztja el.

Adományok bajtársaink menekült hozzátartozóinak megsegítésére.

Október 1-i számunkban kezdeményezett gyűjtésünk eredményét a mai számunktól folytatólagosan közöljük.

Csendőrségi Lapok adománya: 10.000 pengő, a balatonfüredi gyógyházba beutaltak 1500 pengő, a m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktára tisztjei és tiszthelyettesei 18 pengő, Somodi Zsigmond ny. áll. alhadnagy Soroksár 50 pengő, Pongrácz János főőrzsőrmester Tótmegyer 20 pengő, Tolnai Péter és Virág Rudolf szakaszvezetők Tótmegyer 10—10 pengő, Kutasi Ferenc szakaszvezető Tótmegyer 6 pengő, Szilvai János vár. ill. szab. szakaszvezető Pilisszántó 5 pengő 50 fillér, Beréki Lajos őrmester Tótmegyer 2 pengő.

Egy a sok közül.

Irtta: MOLITORISZ PÁL haditudósító.

1944 júliusát írták. Kovács Bálint csendőr-őrmester egy nagy, hasadozottkérű nyírfa mögül figyelte az utat. Írásbeli parancsát kezében tartotta:

— Kovács Bálint őrmester a hozzá beosztott honvédrájjal figyelje meg a faluba vezető utat. Megbízható értesülés szerint ma éjjel körül az erdőben rejtőzött partizánok vállalkozást kísérelnek meg a községben őrzött állatállomány elrablására. Ezt akadályozza meg. Ez volt a parancs lényege.

Az őrmester óberem figyelte a tájat. Az alföldi ember távolságokhoz szokott tekintetével kutató az út mellett elhúzó, fehérén világító nyírfák között.

A hold már az égen volt és az ágak között kibúvó sugár már lassan közeledett Kovács Bálint mozdatlan alakja felé. Valahol otthon, a kis falusi lakásban, az óra már elűtötte az éjfélt, amikor az első árnyék megjelent az út mentén.

Az őrmester intésére melléje csúszott a helyettese.

— Két emberrel menjen utána és fogja el hang nélkül.

A rövid parancs után néhány pillanattal már három szempárral kevesebb figyelte a delelő hold fényében egyre jobban megvilágosodó nyírfákat. A percek még lassabban teltek, mint eddig.

Az éjszaka kezdett lehűlni és már az első remegés futott át a nyírfakérgekhez tapadó tenyereken, amikor közvetlen közelben olyan zaj törte meg a csendet, mintha megbotlott volna valaki.

— Pista!

— Parancs!

— Elindulsz jobbra és megnézed, hogy hányan vannak.

— Gábor, — suttogta a másik embere felé — te pedig itt maradj és ha valami történik, utánam jössz parancsnokságod alatt.

— Megértettem, őrmester úr!

De ezt már nem hallotta a csendőr. Egy messziről érkező, alig hallható suttogás kötötte le figyelmét.

Könyökével és térdével egyenletesen dolgozta át magát a lassan árnyékba boruló úton, hogy a nyíres fedezete mellett könnyebben közelíthesse meg az újonnan felfedezett ellenséget.

Rövid küszás után, közvetlenül előtte felbukkant

egy kis csoport. Egymás után tűntek elő a szőlőalakok, hogy pontosan egymás nyomába lépkedve, az út mentén áruoló hold tenyében úszó kis tisztáson minél hamarabb átjussanak.

— Egy, kettő, három, négy, öt... — számolta magában Kovács őrmester a sötét árnyakat és tizenegynél kellett abbahagynia a számolást.

Ovatosan nyomukba szegődött. Már látszott a kis falu ortodox templomtornyán csillogó kettős kereszt, amikor közvetlen közelről ellojtott kiáltás hallatszott. A gépiesen menetelő alakok egyszerre meg-elevenedtek s a géppisztolyok lerepültek a vállakról.

Nehéz pillanatok teltek el, amíg suttogó orosz szavak érkeztek a jól rejtőzött raj felé. A sötétből egyszerre csak három alak bukkant elő. Két géppisztolyos férfi egy magyar honvédet tolt az összeverődött partizáncsoport közepébe. Rövid vita után a két újonnan érkezett továbbvitte a foglyot, be az erdő sűrűjébe. Kovács őrmesternek a parancsot kellett végrehajtania és nem tehetett egyelőre semmit elfogott bajtársáért. Ismét nyomába szegődött az újra elinduló partizánoknak.

A fosztogatók, céljukhoz érkezve, körül akarták keríteni az állatokat őrző honvédet. Elérkezett a cselekvés pillanata. Kovács őrmester géppisztolyát arra a partizánra emelte, amelyik már célbavevte az őrt.

Eldördült a rövid sorozat. A célbavevett támadó hang nélkül zuhant a bokrok közé. Rögtön utána a géppisztoly a vaktában lövöldözni kezdő többi partizán felé fordult. Mire a második tár kifogyott, már csak messziről hallatszottak lövések az erdő sűrűjéből.

Kovács Bálint őrmesternek eszébe jutott a fogoly. Ismét nyomába szegődött a menekülő partizánoknak.

Csaknem egy órája tartott már a bujkálás a mohosderekű fák között, amikor egy kis tisztás közepén gerendákból hirtelenében összetakolt ház bukkant ki a holdfényben.

A gyorsan odavetett jelszó megnyitotta az utat Kovács őrmester előtt is. A ház előtt szénaboglyába befurakodott őrt jobban izgatta a vállalkozás eredménye, mintsem hogy kitarított volna őrhelyén és utánaalpakodva a többieknek, maga is eltűnt a ház csikorgó kapujában.

Mintha egyenesen a lelelkedők számára építették volna, egy kis nyíláson kivilágított a házban pislákoló mécses fénye. Az őrmester odalopakodott a réshöz.

Bent a szobában, egy lehántatlan kérű nyírfaszta körül, vadul hadonászó férfiak fenyegettek egy magyar honvédet. A vita egyre hevesebb lett, durva ütések érték a megkötözött foglyot és már pisztollyal fenyegették a minden kérdésre fejét rázó magyart, amikor ismét — ezen az éjszakán immár másodszor — elérkezett a cselekvés ideje.

A fosztogatók három sebesülttel és két halottal hagyva hátra, ész nélkül rohantak be az erdő sűrűjébe.

Másnap reggel Kovács Bálint őrmester kihallgatáson jelentkezett:

— Pőhadnagy úr! alázatosan jelentem, a parancsot végrehajtottam. Egyben alázatosan jelentem, magammal hoztam Berényi Ádám honvédet az anyagkezelőség állományából.

Rövidesen új kitüntetési előterjesztés után tett pontot az iktatókönyvben a századírtnak.

Lovas csendőrrjárőr tüzharcbán.

Székfőltorm. felv.

PORTYÁZÁS

Fedelel keres a menekült. Fedél alatt rendez viszonyok között a berendezett lakást értik az emberek. Bútorok, kényelem, papucs is a helyén.

A menekülő nem ilyen fedélre vágyik, hanem a szó szerinti fedélre. Valami tetőre, ami felfogja az esőt, négy falra, ami visszaveri a szelet, egy zugra, ahol aludni lehet. Aki nem megy át ezen a megpróbáltatáson, el sem tudja képzelni, mennyire össze tudnak zsugorodni az emberi igények márc-holnapra. Mekkora érték egy kanál, milyen az íze a meleg levesnek.

A háborús szerencse szeszélyesen keveri az embereket. Egyiknek mindene megvan, ami kell, sőt sokszor jóval több is annál, a másiknak nincs semmije. Figyeljük ezt és látjuk, hogy egyesek szívesen megosztják a menekülttel mindenüket, mások muszájból tesznek valamit, egyesek pedig mereven elzárkóznak.

Ezek nem annyira az anyagiakat féltik, hanem a kényelmüket. Ők nyugalomnak, a ház nyugalmának nevezik, de többnyire közönséges és önző, kicsinyes kényelemről van szó. A megszokott napirendről, délutáni alvással. Erről mondanak le az emberek legnehezebben. Pénzt, bármiféle segítséget adnak inkább, csak a kényelem maradjon zavartalan. Ez mindennél többet ér, ehhez ragaszkodik az ember leg-szorosabban, s aki ezen a téren áldozatkész, az igazán derék, ünzetlen ember.

Vagyunk-e ilyenek elegendő? Csak a kezdet nehéz. Az első napokban hiányzik néhány megszokott apróság, zölkendőkkel jár az alkalmazkodás, de gyorsan meg lehet ezt szokni. Nehéz időben nem is hasznos, ha az ember semmiben sem érzi meg a hiányokat és zavaroakat. Ezek elől nem célszerű mindenáron el-futni és elbájni, mert ha mégis elérik, akkor átmenet nélkül szakadnak rá s amit fokozatos megszokás-

sal meg sem érezne, az így sommás adagolásban már fejbeveri.

Edződni kell időjáráshoz is, meg az idők terhéhez is. Aki a menekültekkel otthont és falatot megosztanak, nemcsak másoknak tesznek jót, hanem maguknak is. Edződnek, erősödnek, igénytelenednek, keményednek, átformálódnak olyanná, amilyeneknek válságos időkben az erős és egészséges embernek lennie kell. Lekopik róluk a fölösleges jóllakottság és különösen a túnyaságig vitt kényelem texti-lelki hátrétege. Rugalmasabb, erősebb lesz ettől mindenki. Azonfelül hozzájutnak a jó lelkiismerethez, a velejáró önbecsüléshez is, aminek nagyon jó az íze.

Ne tessék hát félteni a menekülttől se a kamrát, se a kényelmet. A megosztott kenyérdarab olyan, mint az elvetett búzaszem. Sokszorosan terem, a kidobott fölösleges kényelem pedig egyhamar nem mer kopogtatni azon az ajtón, ahol kidobták, mert nem eresztik vissza.

A kényelemszeretet számlájára írhatjuk azt is, hogy sokan nem tudják okoskodni a kiválogatni a vagyontárukából azt, ami csakugyan fontos. Képtelen gyűjteményeket lehet látni a bombázások elől elvitt holmik között. Ismerünk valakit, aki októberben szalmakalapban és nyári cipőben menekült s a kofferje tele van a vitrinből behajigált műtűrűkkel. Nem kellett volna nagyon sietnie, nyugodtan csomagolhatott, mégis a műtűrűkék jöttek el vele, a meleg ruha és más igazi használható érték elmaradt.

A vitrinnek még mindig túlságosan nagy a becsülete. Az ember kijött az őserdőből, városokat épített és telerakta azokat vitrinekkel, papucsokkal, láftokkal, millió kényelmi dolgokkal. Elvesztette a szemmértékét arra nézve, ami az élethez valóban szükséges. Tele van a lakásunk olyan tárgyakkal, amelyekre semmi szükségünk sincsen. Ez még elviselhető csapás lenne, de az a baj, hogy éppen ezekhez ragaszkodunk legszenvedélyesebben.

Nehéz orkán tombol most a házaink között. Sok vitrint és más fölösleges holmit elseper a vihar, de ezekért nem kár. Egyszerűbbek, emberebbek leszünk tőle, mert ezekhez a fölösleges tárgyakhoz lassanként a gondolataink, érzéseink, szokásaink is annyira hozzáidomultak, hogy akárhány embert nyugodtan odatehetnénk vitrinjébe műtyürkének, vagy a kredecébe dísz tárgynak.

Egyszerűbbek és emberebbek leszünk. Jobban megbecsüljük az élet valóságos értékeit és jobban megbecsüljük egymást is. Ember és ember között gyengébbek lesznek az elválasztófalak, mert az orkán rombol, de tisztít is.

Bűnügyi apróságok.

Írta: OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA ezredes

Érdekes a következő, Franciaországban elkövetett gyilkosság, amelynek indító okául a szeretet és a szánalom szerepelt.

A 30-as évek elején Soulae francia tengerparti városkában felbukkant egy idegen, gyászruhás, idősebb asszony, egy betéges kinézésű húsz-huszonegyéves fiatalember társaságában. Kis villát béreltek maguknak és ott teljesen visszavonultan éltek. A szomszédok csak annyit tudtak róluk, hogy anya és fia. Az asszonyt Graviernének hívták. Özvegy volt. Azért költöztek a tengerparti városba, mert a sós tengeri levegőtől az anya halálos beteg fia gyógyulását remélte.

A villában anya és fia csak kettesben éltek, szolgaszemélyzetet nem tartottak. Néhány hét mulatával a szomszédoknak feltűnt, hogy a villa lakói közül már napok óta nem lehet senkit látni. A villa teljesen elhagyott benyomást keltett, ajtók, ablakok szorosan zárva voltak, lebecsült redőnyökkel. A szomszédok gyanút fogtak és jelentést tettek a rendőrségen. A rendőrség, miután ismételt csegetés és kopogtatás ellenére sem nyert bebocsátást, erőszakosan behatolt az épületbe. Az ebédlőszobában az estélyi ruhába öltöztetett fiú virágokkal díszített, felravatalozott holttestére bukkantak. A közelebbi vizsgálatnál kiderült, hogy a fiú halálát a halántékon behatolt, közvetlen közről tett pisztolylövés okozta. Az ebédlőben levelet találtak. Az anya írta. Elmondta a levélben, hogy fia szenvedéseit, haláltusáját nem bírta tovább nézni, ezért bódítószerezrel elkábította és azután pisztollyal agyonlőtte. Azt is írta a levélben, hogy ezután ő is megvált az élettől. A tengeren fogja a halálát keresni. Akadtak tanúk, akik látták Graviernét, midőn egyedül kivezett a viharos tengerre. Többé soha senki sem hallott felőle.

*

Feljegyez a bűnügy történetét egy olyan igen érdekes bűnesetet is, amelynél a gyilkost halálra ítélték, ki is végezték anélkül, hogy az áldozat kilétét megállapítani és az indító okot kétséget kizáróan tisztázni lehetett volna. Az áldozatról még ma sem tudja senki, hogy ki volt, az indítók tekintetében pedig csupán olyan feltevésekig jutottak, amelyeknek megállapított tények mondottak ellent és így nem emelkedhettek a bizonyosság fokára.

Angliában történt 1936 novemberében. Hardington község felé vezető mellékúton, a község közelében, teljesen elégett kis gépkocsit találtak. A közelebbi vizsgálatnál kitűnt, hogy a kocsi elégett roncsai között teljesen elszenesedett, összezugsorodott emberi hulla hevert. A kocsi rendszámlábjára csodálatos módon teljesen épségben maradt. Ennek alapján a nyilvántartásokból hamarosan megállapították, hogy a kocsi A. A. R. londoni kereskedelmi ügynöke. Az ügynök feleségét értesítették. Az asszony a helyszínrre sietett és egy fémszál, valamint néhány fémgomb maradványaihoz felismerni vélte az urát. Az egész ügy valószínűleg befejezést is nyert volna azzal, hogy A. A. R. sajnálatos balesetnek esett áldozatul. Előbiztosítása nem volt. Ekkor azonban két tanu jelentkezett, két fiatalember személyében, akik előző este, a szomszédos községből hazafelé, Hardington felé tartottak. A fiatalemberek előadták, hogy falujuk felől tüzfényt láttak a ugyanakkor az út árka felől egy középkorú, városiasan öltözött férfi lépett az útra. Kalapja nem volt, kezében bőröndöt tartott. Megkérdezték az idegent, hogy milyen tűz van? Az idegen csak annyit válaszolt elhaladás közben félvállról, hogy valaki nyilván örömlüzet gyújtott és ezzel tovább sietett. A két fiatalember az idegenről használható személyleírást adott. Ez a leírás pontosan illett A. A. R. ügynökre, az elégett kocsi tulajdonosára. Ez a nyomozó hatóságokat gondolkozóba ejtette. A hírlapokba a rendőrség közleményt tett közzé. A közlemény tartalmazta magát az eseményt, az elégett kocsi rendszámát, tulajdonosának nevét és lakáscímét, továbbá azt, hogy az elégett kocsi talált hulla kiléte még minden kétséget kizáróan megállapítva. Felhívta a rendőrség azt az embert, -- akivel a két fiatalember a helyszín közelében az úton találkozott -- hogy a rendőrségen jelentkezzen.

Ezt a körülményt nagy érdeklődéssel olvasták a dél-Walesi Gellygaer községben, hisz az egyik ottani család leánya A. A. R. felesége volt. A házaspár nem alapított külön otthon. A fiatalasszony szüleinél lakott és A. A. R. ott szokta őt minden hét végén meglátogatni. Most is ott tartózkodott. Ez alkalommal nem kis Morison gépkocsiján jött, mint máskor szokott. Posta autóbusszon érkezett. Azt mondta, hogy a gépkocsiját útközben ellopták, amíg ő egy vendéglőben teázott. A család megmutatta A. A. R.-nek az újságközleményt, mire A. A. R. azt a kijelentést tette, hogy azonnal Londonba utazik, mert érintkezésbe kell lépnie a Scotland-Yarddal, a londoni rendőrfőnökséggel. Nyomban el is utazott. A család egyik tagjának ismerőse volt a Scotland-Yardon és annak megtelefonálta, hogy A. A. R. postautóbusszon elindult Londonba. Az autóbussz végállomásán már detektív várta, aki a rendőrségre kísérte. Kiderült, hogy A. A. R. volt az az idegen, akivel a helyszín közelében, az úton, a két fiatalember találkozott. Kikérdezése alkalmával A. A. R. a következőket adta elő és emellett haláláig meg is maradt.

Útleti úton volt a kis Moris kocsijával. Útközben egy vándor felkérte a kocsira. Felvette és

Nem jutunk munka nélkül nyugalomhoz, harc nélkül győzelemhez. (K e m p i s.)

folytatta az útját. Hardington közelében véletlenül tévedtek le a főútról a mellékútra. Azon a helyen, ahol kocsija később elégett, meg kellett állnia, mert az üzemanyag kifogyott a tartályból. Mivel egyidejűleg félre is kellett mennie, utasát kérte meg, hogy a kocsiban lévő üzemanyag edény tartalmát öntse be a gépkocsi üzemanyag tartályába. Nem bízott egészen az ismeretlen utasában, ezért bőröndjét magához vette. Távozás előtt az utasának kérésére egy szívtart adott. Azután mintegy 200 m-nyire eltávozott a kocsitól és egy az út mellett húzódó sövény mögött dolgát végezte. Amint rövid idő elmúltával felemelkedett, meglepetve vette észre, hogy a kocsija lángokban áll. Odarohant, a perzselő hőség és a kicsapó lángok miatt azonban a kocsit nem tudta megközelíteni és így utasán sem tudott segíteni, aki feltevése szerint a kocsiiban volt. Megremülve és fejét vesztve elmenekült. A. A. R. ezzel szemben néhány perc múlva a két fiatalembernek, akik az iránt érdeklődtek, hogy mi ég, azt válaszolta, hogy valaki nyilván örömlüzet gyújtott. Gellygaerbe érve a feleségének és családjának pedig azt mondta, hogy a gépkocsiját ellopták. (Itt jegyzem meg, hogy A. A. R.-ről kiderült, hogy kettős házasságban élt. Egy felesége Londonban, a másik Gellygaerben élt. A két asszony nem tudott egymásról.)

A rendőrség a cselekmény lejátszódását A. A. R.-el szemben a következőképpen rekonstruálta. Előre bocsátom, hogy a rendőrség a helyszíni szemle alkalmával az elégett gépkocsi közelében egy félig elégett női cipősarkot és egy zsebhen hordható ölmos bunkót talált. A bunkóra emberhajszál tapadt.

A rendőrség szerint A. A. R. a bunkóval leütötte az utasát, a testét begyömösölte a kocsi, benzinnel leöntötte a hullát és a kocsi belsejét is és felgyújtotta. Távolból figyelte az eredményt és midőn látta, hogy a lángok magasra csapnak, menekült. Ekkor találkozott össze váratlanul a két fiatalemberrel. A rendőrség különösnek találta és ebben saját feltevésének alátámasztását látta, hogy A. A. R. miért nem hívta a két fiatalembert segítségül? Miért válaszolta kérdésekre, hogy valaki nyilván örömlüzet gyújtott? Vagy: miért nem futott már megelőzőleg segítségért a közvetlen közelben lévő faluba? Miért mondta Gellygaerben második feleségének és családjának, hogy kocsiját ellopták az alatt az idő alatt, amíg ő a vendéglőben teázott? Tagadhatatlan, A. A. R.-nek magatartása és viselkedése az esemény után gyanús volt és nem volt alkalmas arra, hogy az esemény lejátszódásáról tett előadásának helytállóságát alátámassza. Ezzel szemben a rendőrség érezte, hogy feltevésének alátámasztására hiányosak a bizonyítékok. Az elégett női cipősarok sehogysem illett bele az egész képbe. A kocsiiban csak egy felismerhetetlen, összeégett hullát találtak, de erről az orvosszakértők azt állapították meg, hogy 30 év körüli férfi hullája. A tűz megkímélt néhány ruhafoszlányt. Ezek is férfiruhatból származtak. Sokkal nagyobb baj volt azonban ennél, hogy a rendőrségi nyomozás nem tudott olyan indító okot megvalósítani sem, amely A. A. R.-t cselekményének a rendőrség el-

Nincs hiba az étvágyban.

Bodrogi Örm. felv.

képzelése szerinti végrehajtására ösztökélhette volna.

A. A. R. élete nem volt biztosítva, tehát abból, hogy valakit megöl, és maga helyett elégeti a kocsiiban, semmi haszna sem lehetett. Nagy baj volt az is, hogy az áldozat kilétét nem sikerült megállapítani mindmáig. Az áldozat kilétének ismerete talán napfényre hozhatta volna az indító okot. A. A. R. múltját, családi életét, vagyoni viszonyait, ismeretségi körét alaposan felderítették. Senkisémet tűnt el, akivel A. A. R. bármilyen kapcsolatban állott. Jól kereső ember volt. Abban az időben évi jövedelme kb. 15.000 pengőre volt becsülhető. Igaz, hogy költséges életmódot is folytatott, mert két felesége eltartásáról kellett gondoskodnia és ezenkívül még barátnőt is tartott magának, akitől két gyermeke is volt. Az elégett holttestről csak annyit tudtak valószínűsíteni, hogy az alacsonyabb néposztályból származó emberé, esetleg csavargóé volt; a hullához tapadva csupán néhány félig megolvadt fillért találtak, de erre mutatott az épségben maradt ruhafoszlányok minősége is. Így rablógyilkosság sem volt valószínű, különben is A. A. R.-nél elfogásakor nem találtak feltűnő értékeket.

A rendőrség érezte, hogy az indítók feltárása nélkül a feltevés nem állhatja meg a helyét, ezért ki is okoskodott valami indítók félért. Megállapították ugyanis, hogy A. A. R. második felesége és családjá

már a házasság első napja óta (kb. egy éve) szorgalmat, hogy A. A. R. a szülőktől vigye el a feleségét és alapítson otthon magának. A. A. R. november 6-ra (ezen a napon égett el a kocsi) tett erre vonatkozólag határozott ígéretet. A rendőrség már most úgy okoskodott, hogy A. A. R. nem tudta ezt az ígéretét beváltani és félt a következményektől. Nevezetesen attól, hogy a családjával való összekapás könnyen a kettős házasság titkának kitérítéséhez vezethet. Ezért A. A. R. az ismeretlen meggyilkolta, maga helyett kocsijában elégette, hogy őt halottnak tartás. A rendőrségnek az indítókra való emne feltevése nagyon sántított. Rácáfolt erre A. A. R.-nek a magatartása és viselkedése, aki a kocsi elégetése után nem rejtőzött el, nem vett fel idegen nevet, hanem nyíltan második feleségéhez ment, sőt azonnal a rendőrségre sietett, amint a rendőrség róla vonatkozó közleménye a hírlapokban megjelent. Igaz, hogy A. A. R. első felesége az urát első pillanatokban holtnak vélte és így A. A. R. számíthatott arra, hogy kettős házassága ilyen módon nem derül ki. Ez az okoskodás sem helytálló azonban, mert A. A. R.-nek számolnia kellett azzal, hogy esetét a hírlapok neve említésével szellőztetni fogják és így mindkét asszonynak ügyis minden a tudomására jut.

A. A. R.-t az esküdtszéki főtárgyaláson igen jó védő védte, aki a rendőrségi nyomozás eredményét és annak az egész esetre vonatkozó rekonstrukcióját a fantázia birodalmába utalta. Nyomatékosan rámutatott az indítók hiányára. Ezzel szemben a koronaügyész vádbeszédében az indítók hiányát elhanyagolható és mellékes körülménynek minősítette és a bűnvádi eljárás során megállapított és már ismertetett tények alapján halálos ítéletet kért a vádlott fejére. A bíróság halálra is ítélte és A. A. R.-t felakasztották. Az indítók és a kocsi talált holttest kiléte azóta sem derült ki és így valószínűleg örök időkre titok marad.

A fent leírt bűnesetnél nem sikerült az áldozat kilétét megállapítani, márpedig ez minden olyan bűnesetnél nagyjelentőségű, sőt rendszerint a nyomozás kiindulópontjává szolgál. Melynél emberi élet esett áldozatul. Ha hullát találunk, mindig az első kérdésünk legyen, hogy ki az, aki előttünk fekszik. Az áldozat kiléte rendszerint irányt mutat arra, hogy a nyomozást mely irányokban indítsuk meg, utalhat az indítókra és a tettes kilétére is. Nagyon fontos tehát, hogy az áldozat kilétének megállapításánál ne tévedünk. A gyakorlatban ilyen tévedések előfordulnak. Egy ilyen érdekes esetet ismertettek az alábbiakban.

1909. február 5-én Chile fővárosában, Santiagóban, a német követség épületében tűz ütött ki. Az épületbe behatolt tűzoltók és rendőrök a követségi irodában a páncélszekrényt üresen és kifosztva találták. A feltört és felforgatott íróasztalok között egy férfi felismerhetelenségig megégett és megszenesedett holttestére bukkantak. A holttesten az orvosszakértők súlyos, halált okozó szúrású sérüléseket találtak. A holttestnél lévő órából és gyűrűkből megállapították, hogy W. B. német követségi irodáigazgatóval azonos. A követség chilei szolgálója nyomtalanul eltűnt. Országos körzést, bocsátottak ki ellene, mert a rendőrség őt gyanúsította a rablógyilkosság

és gyújtogatás elkövetésével. A gyanu a szolgának a bűncselekményei egyidőben történt eltűnésén alapult. W. B.-t óriási részvét mellett temették el Santiagóban. 15 éve teljesített már itt szolgálatot. és chilei lányt is vett el feleségül. A temetésen — együttérzésük kifejezésül — a chilei előkelőségek és magas hatóságok képviselői tömegesen vettek részt.

A temetés után jelentkezett egy tanu, a rendőrségen és elmondta, hogy akkor, amikor a német követség épületéből a lángok már előtörttek, látta W. B.-t felhajlott gallérral és szemébe húzott kalappal bérkocsin a városból kifelé hajtani.

Bár a tanu vallomása hihetetlennek tűnt fel, a nyomozás mégis megindult. Elsősorban az áldozat személyazonosságának megállapítását vették újból ellenőrzés alá. Bevonták ebbe W. B. fogorvosát is, aki a végzett fogorvosi munkálatairól állandóan pontos naplót vezetett. A fogorvos mevizsgálta a holttestet és megállapította, hogy az nem lehet W. B. holttestével azonos. Naplója szerint W. B.-nek 6 fogja hiányzott, 2 fogán aranykorona, 2 fogán pedicézüst tömés volt. Ezzel szemben az áldozatnak 32 teljesen ép és hibátlan fogja volt. Most már W. B. ellen bocsátottak ki körözést, akit sikerült is álföltözetben éppen akkor elfogni, mikor az ország határán át akart szökni.

Megállapították, hogy W. B. meglopja a követségi kasszát, megölte a chilei szolgát, annak zsebébe helyezte saját óráját, ujjaira húzta gyűrűit, hogy az elégett holttestet az ő holttestének tartás. Ezután felgyújtotta az épületet és elmenekült.

W. B.-t halálra ítélték és kivégezték.

EMÉKEZZÜNK!

Kozta József brassói szárnybeli alörnmester a románokkal Sósmezőnél vívott harcban 1916 október 15-én elesett.

Magerle Gyula ruttkai őrsbeli 2. oszt. őrmester és **Teker Ferenc** turzófalvai őrsbeli alörnmester szerb komitűsikkal vívott harcban 1918 október 16-án Valjevo mellett elesett.

Méder József félegyházi őrsbeli csendőr az oroszokkal vívott chyróvi csatában 1914 október 17-én elesett.

Vas Ruben József szolgyvai őrsbeli csendőr 1914 október 17-én Munkácson járványos betegségben meghalt.

Imre Gergely vledényi őrsbeli alörnmester és **Mihály István** sepsiszentgyörgyi szárnybeli csendőr a románokkal Sósmező körül vívott harcban 1916 október 17-én elesett.

Borsik Pál járásörnmester, **élesdi járás- és őrsparancsnok** és **Steinhach Géza** fogarasi őrsbeli alörnmester a románokkal Sósmező körül vívott harcban 1916 október 18-án elesett.

Lőrinc Ferenc nagybobróci őrsbeli csendőr 1914 október 20-án az orosz harctéren járványos betegségben meghalt.

Hódosi István vashidegkúti őrsbeli csendőr egy ellenszeggülő 1913 október 22-én Lendvákirályján fejével agyonvágta, járőrtársát, **Bertalan Mihály** próbacsendőrt pedig lelőtte, aki sebében 1914 október 28-án Múraszombatban meghalt.

Simon István nagykomlói őrsbeli csendőr a szerbekkel Bányosnál vívott harcban 1914 október 22-én hadifogságba esett, ahol meghalt.

Halmay József jőhadnagy, az aradi szakasz parancsnoka, az oroszokkal vívott harcban 1914 október 23-án Nowa-Alexandria mellett elesett.

Takács Árpád brassói szárnybeli alörnmester a románokkal vívott harcban 1916 október 23-án Sósmező körül elesett.

Leonhardt János bárányosi őrsbeli népfelkelő csőnakkal való portyázás közben 1917 október 23-án a Dunába fulladt.

Albert Antal 2. oszt. őrmester, a tájérvasszorosai őrs parancsnoka, a románokkal vívott harcban 1916 október 24-én Sósmező körül elesett.

A románokkal az Ojtozi-szoros és Sósmező körül vívott harcokban 1916 október második felében elesett még: **Szőcs György** brassói szárnybeli 2. oszt. őrmester; **Borcsa Gyula** brassói kerületbeli, **Parcsami János** galántai őrsbeli, **Vitéz Károly** répecskárolyi őrsbeli alörnmester; **Pál János** törösvári őrsbeli és **Trippa György** aradi szárnybeli csendőr, **Papp József** sepsiszentgyörgyi szárnybeli alörnmester pedig román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Stevlik József 2. oszt. őrmestert, a váradiesi őrs parancsnokát, **Radicsev József** budapesti kerületbeli alörnmestert és **nyolc** próbacsendőrt szerb komitűsiek 1918 október 24-én Kalandjevciben megölték.

Pécsi Lajos tiszaluczi őrsbeli csendőrt 1915 október 26-án két bűntettes Tiszaluccon orvul megölte.

Incédi Lajos kőnyi őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett sebesülésében 1942 október 28-án meghalt.

Lukos Lajos mehadiai őrsbeli alörnmester a románok elleni harcban szerzett sebesülésében 1916 október 28-án Temesvárott meghalt.

Riesz György hadnagy, a zombolyai szakasz parancsnoka, az oroszokkal vívott chyróvi csatában 1914 október 31-én elesett.

Tánadás József ósopotói őrsbeli próbacsendőr az oroszokkal vívott harcban 1914 októberben Rudnik mellett elesett.

Édes László monostorszegi őrsbeli csendőr az oroszokkal vívott harcban Galiciában 1914 őszén elesett.

A múlt század ötvenes éveiben a katonaságnál a körszakáll viselése mindenkinek tilos volt, kivéve az ezredost, akinek viszont elő volt írva. Szakáll gyanánt csakis az állon kiborotvált orosz császárszakáll volt viselhető. A Kossuth-szakáll viselését bizalmas rendelettel tiltották be, valamint az olasz kecskeszakállt is.

Elcsereált juhok nyomában.

Írta: **PARTI JÓZSEF** törzsörnmester (Bihartorda).

1936 március 16-án 8 órakor Szaller József* földbirtokos, nagykállói határbeli lakos, juhtenyésztő gazda a nagykállói őrsön feljelentést tett, hogy a tanyájában őrzött 203 drb juha közül ismeretlen tettes 23 drb saját nevelésű juhot, 6 drb fejlett ürüt vesztes, rühös és értéktelen báránnyal kicserélte s ezek közül már 10 drb el is hullott. Kára 350—400 pengő.

Őrsparancsnokom az eset nyomozására aznap 9 órakor lőháton Végvári Mihály főtörzsörnmesterrel engem vezényelt ki. Sértett tanyájához érve, mindegyiket a sértettet kérdeztük ki, de az a feljelentéséből ismert tényálláson kívül nem tudott egyebet mondani. A karamba terelt juhállományát vele és a szolgálatában álló id. Nagy László felelős juhással együtt számba vettük. Összesen 193 élő juhot, a rak tárában pedig 10 drb. báránybort találtunk. A sértett juhainak gyapjáján fekete kátránnyal festett Sz. J. betűket láttunk, míg az elhullott idegen báránnyak bőrén semmiféle bélyeget vagy jegyet nem találtunk. A sértett juhok között talált 13 idegen bárányt az övétől külön választva, egy másik juhodályba tereltettük azért, hogy majd szakértőkkel megvizsgálattuk és tájékozódást nyerjünk arról, hogy azokat melyik vidéken tenyésztik, milyen fajta-hoz tartoznak, illetőleg milyen juhnyájából valók lehetnek.

Ezért a közelben lakó idős, tapasztalt juhászokat és juhtenyésztő gazdákat a tanyához hívtuk s velük mind a sértett juhait, mind az idegen báránnyokat egyenként alaposan megvizsgáltattuk. Valamennyien azt állapították meg, hogy a 13 élő bárány valahol fekete földön tenyésztett juhajtához tartozik. Megállapításukat azzal támasztották alá, hogy a fekete földön tenyésztett juh gyapjaja zsírosabb és a gyapjún képződő zsírréteg jóval barnább, mint a nyírségi vagy a hegyi juhoké. Ez a jellegzetesség még a bőrükön is látható. Megállapították, hogy az elhullott 10 bárány is fekete földön tenyésztett juhajtához tartozik s így a 23 bárány valószínűleg egy juhnyájából került ki. Az átvizsgált báránnyak testén, vagy gyapjáján ők sem találtak semmiféle jegyet, vagy ismertető jelet, ami a nyomozás sikerét elősegíthette volna.

Az eredménytelenség miatt nem csüggedtünk el. A szakértők távozása után járőrvezetőmmel együtt a sértett egyik külön szobájába mentünk. Itt jelenléttem járőrvezetőmmel, hogy a juhok átvizsgálásánál id. Nagy László juhász viselkedését gyanusnak találtam. Nagy a hozzá intézett kérdések elől minden alkalommal igyekezett kitérni. Mindig másra felelt, mint amit kérdezték tőle, vagy határozatlanul válaszolt. Arcszíne hol vörösrre, hol sárgára változott, keze feltűnően reszketett, egész testében remegett és úgy izzadt, mintha vízzel öntötték volna le. Ezért többször kiment a hodályból a friss levegőre és ott zsebkendőjével törölgette az arcát. Lerítt róla, hogy a felkiismerete kínozza. Nagy viselkedése járőrvezetőmben is ugyanilyen benyomást keltett, ezért az volt az érzésünk, hogy a juhok kicseréléséről

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

tudnia kell valamit, esetleg a tettést vagy résztést is benne és László nevű fiában kell keresnünk. Nagyon a szomszéd tanyába kísértük és ott 2 bizalmi egyén jelenlétében a juhok kicserélésére vonatkozóan részletesen kikérdeztük. Ez eredményre nem vezetett, mert a cselekmény elkövetését cinikusan tagadta. Azt hangoztatta, hogy ha a juhok kicseréléséről tudna, felelős juhász létére, neki is érdekében állana a tettes, vagy tettesek és részesek mielőbbi kézrekerítése. Így vele szemben — bizonyíték hiányában — a további nyomozást abbahagytuk, azonban utasítottuk, hogy amíg a nyomozás befejezéséig nyer, a lakásán tartózkodjék, mert szükségünk lehet rá. Ezután a juhász László nevű 17 éves fiát akartuk kikérdezeni, de mivel megtudtuk, hogy 11 juhhal legeltetés céljából Kántorjánosi községbe ment, mi is elindultunk oda. Hamar megtaláltuk. Őt is részletesen kikérdeztük, de a cselekmény elkövetését tagadta. Mivel a nála talált 11 juh holt-szerzését igazolta, egyelőre vele szemben sem folytattuk tovább a nyomozást.

Utunk újra a sértett tanyájába vezetett. Ütközben több idős, tapasztalt juhással találkoztunk. Közöltük velük nyomozásunk célját, s kértük őket, adjanak felvilágosítást a juhok ismertetőjeleiről s különösen arról, hogy azokat a juhokon hol és milyen formában szokták alkalmazni. Megtudtuk, hogy a juhok megjelölésére rendszerint a következő mód-szereket alkalmazzák: a juh lábait meggyűrűzik, körmeibe, valamint a füle és szára közötti részre jelzőbetűt sütnek, füleibe függőt tesznek, füle széléit különböző alakban kicsipkéznek, kilyukasztják, fülkagylóiba, orrsövényébe, hasa és tőgye alá a bőrbe betűt tetoválnak, mint azt az embereknek szokás. A gyapjújára tartós festékekkel betűt vagy jelet festenek, vagy nyírásig a tulajdonos két kezdőbetűjét ollóval bevágják a juh gyapjújába stb.

A hallottakat feljegyeztük és amikor újra vizsgatértünk a sértett tanyájába, a juhok státét, gyapjúját alaposan megvizsgáltuk. Fáradozásunk eredményre vezetett, mert az elhullott 10 idegen bányász bőrén megvizsgálásakor a fülkagylók belsejében szabadszemmel alig kivehető, tintairóval írt betűkhöz hasonló jeleket fedeztünk fel. A fülrészről ujjnyomatfelvevő készülékünk nagyító lencséjével is megvizsgáltuk, azonban így sem láttunk tisztán, ezért a sértettől egy borotvát kértünk és a fülkagyló belsejét megborotváltuk, utána szappanos vízzel jól megmostuk és szárazra töröltük. Most már jól láthatóan ez a két tetovált betű volt olvasható: „K. M.” Hasonló eljárással még 9 fülkagylóban találtuk meg a „K. M.” tetoválást.

Hátra volt még a betű jelentésének a megjelölése. Mi lehet ez a „K. M.” kezdőbetűs név, ki a viselője és hol lehet megtalálni? Megtudtuk, hogy egyik juhtenyésztő gazdának megvan az ország juh-tenyésztőinek belülsoros szakkönyve. Nyomban felkerestük s közöltük jövetelünk célját. Szívesen rendelkezésünkre bocsátotta a könyvet, de — nagy szomorúságunkra — nem találtunk benne „K. M.” kezdőbetűs nevet. Nem csüggedtünk el, hanem elővettük emlékezőtehetségünket. Mivel én Szatmárnémetyben. Ökörítő községben születtem és nevelkedtem, sokat hallottam szüleimtől egy vitéz Kemenes Mihály nevű földbirtokosról, aki Porcsalma közsé-

ben lakott. Ezt azonnal jelentettem járőrvezetőmnek. Kicsit gondolkodott és azt mondta: „Jól emlékszik. En is ismerem ezt a nevet, mert fiatal csendőrkoromban a tyukodi őrsön szolgáltam.”

Elhatároztuk, hogy bevonulunk az őrsre és telefonon megkeressük a porcsalmai őrsöt: állapítsa meg, hogy a Porcsalma községben lakó vitéz Kemenes Mihály földbirtokosnak vannak-e juhai és mikor adott el belőlük bárányokat. Elhatározásunkat lett követte. A porcsalmai őrsről az a választ kaptuk, hogy a megkérdezett földbirtokosnak vannak ugyan juhai, de úgy emlékszik, hogy azokból bárányokat nem adott el. Még aznap az esti vonattal Porcsalmára mentünk, felkerestük a földbirtokost és közöltük vele jövetelünk célját. Nekünk is azt mondta, nem emlékszik arra, hogy bárányokat adott volna el. Mikor közöltük, hogy hol és kinél találtak az ő „K. M.” betűivel ellátott bárányokból, előadta, hogy valóban adott el 1935. év őszén 14 darab „K. M.” jelzéssel ellátott mustrabányt a nyírhatóri őrszágos vásárban. Arra azonban már nem emlékezett, hogy ki volt a vevő.

Annak igazolására, hogy a 14 mustrabányt valóban ő adta el, megmutatta az asztali naptárának lapjaira írt erre vonatkozó feljegyzéseit. Ezután elmentünk Nyírható községbe és ott a marhalevelkezelőtől megtudtuk, hogy a 14 mustrabányt vitéz Kemenes az egyik uradalmi juhásznak adta el. Ezt a juhászt is kikérdeztük. Előadta, hogy tényleg vett 14 drb. mustrabányt vitéz Kemenestől, de azokat már ő is eladta egy Markos János nevű Kántorjánosi juhásznak. Kántorjánosiba mentünk és felkerestük Markost. Mikor az esetet elébe tártuk, előadta, hogy a mustrabányokból már csak 4 drb van a birtokában, míg a többi 10-et ifj. Nagy László nagykállói juhászbojtárral cserélte el 10 drb elsőrendű anyajuhért. A csere fejében ifj. Nagynak egy klarinétot adott. A Markosnál talált, sértett tulajdonát képező 10 anyajuhot őrizetbe vettük, majd Nagy Lászlót, aki még akkor is Kántorjánosi községben tartózkodott, az ottani községvezetésnél bizalmi egyének előtt újból kikérdeztük. Látna, hogy már minden terhelő adatot megszereztünk, beismerte a cselekmény elkövetését. Előadta, hogy a juhok kicserélését édesatyjával, id. Nagy Lászlóval közösen végezték. Beismerte azt is, hogy a sértett juhállományából még három nagykállói gazdának összesen 10 anyajuhot adott át cserébe mustrabányokért. Ezek a kicserélésért neki semmi ellenszolgáltatást nem adtak a cserére csupán szívességből vállalkozott. Végül beismerte, hogy a sértettnek még 2 drb anyajuhát, mint saját nevelésű juhokat 12—12 pengőért eladta egy szakolyi lakosnak s az értük kapott 24 pengőt időközben élelemre, itálra és dohányra elköltötte.

A nyomozás eredményét id. Nagy László elé tártuk, mire a cselekmény elkövetését — fia vallomásaival egybehangzóan — ő is beismerte. Hangsúlyozta azonban, hogy a fia által kicserélt juhok jövedelméből ő semmit sem kapott. Csunán azért nézte el fiának a cserét, hogy ha az majd megnősül, legyen mivel megkezdnie az életet. A megkapott 18 drb élő juhok, a sértettnél talált 11 drb báránvőrt és ifj. Nagy László klarinétját igyvék és átvételi elismerévé ellenében a nagykállói köz-

ségi előljárásának adtuk át, id. Nagy Lászlót és 7 társát pedig hűtlen kezelés, csalás és sikkasztás miatt feljelentettük a nyiregyházi kir. ügyészségnél. Valamennyien elnyerték méltó büntetésüket.

Ebből a nyomozó szolgálatomból két tanulsággal gazdagabban vonultam be. Az egyik: a csendőrszükség esetén nagy hasznát veszi megbízható szakemberek véleményének. A másik: a kitartással végzett nyomozás előbb-utóbb meghozza gyümölcsét.

A „Grossdeutschland“ ezred a francia hadszíntéren.

A „Die Woche“ c. német folyóirat cikke nyomán

(Befejező közlemény.)

Joigny-nál átkel az ezred a Yonne folyón, áthaladnak Toucy, Clamecy, Corbigny városokon és La Creuzet vidékére érnek.

Itt tudják meg, hogy Franciaországban Petain marsall átvette a hatalmat és fegyverszünetet kért.

Boldogan ölelik át egymást, szorongatják egymás kezét és az örömhír hallatára kiüritik utolsó üveg boraikat.

Másnap folytatják az előnyomulást. Fehér zászlókkal járóműveiken jelzik, hogy immár nem mint ellenség, hanem mint megszálló csapatok működnek.

Június 19-én reggel parancsot kap az ezred, hogy még aznap szállja meg Lyon-t.

Sebesen gördülnek a gépkocsik a széles, kitérően karbantartott burgundi utakon, a legkitűnőbb francia borok hazájában. Váratlanul, alig 20 km-re Lyon előtt, megakad a menet. A messze elől rohanó él tüzet kapott. Utoljára hangzik fel az élen a francia hadjárat alatt a jól ismert vezényszó: „Rohamüteg, előre!”

Az utolsó ütközet.

Rohamüteg, páncéltörő ágyúk, tüzérség, minden előre! Az I. zászlóalj már szétbontakozott s most támadáshoz csoportosulva, indul a környező szőlőkben megbújó ellenség ellen.

Heves küzdelem fejlődik ki. Francia oldalon főleg marokkóiak harcolnak. Nem ismerik a megadást, úgy kell őket egyenként kézigranátókkal ártalmatlanná tenni.

A jobboldali meredek hegyoldalon egyedülálló kolostor irányából minduntalan felcsattan egy francia könnyű ágyú éles hangja. A német tüzérséggel vívott párba az azonban csak rövid ideig tart: felitalátot kap, örökre elhallgat.

A rövid, de heves ütközetnek vége van. A német zászlóalj ebben az utolsó harcában 10 halottat és 55 sebesültet veszített.

A küzdők benyomulnak a szétlőtt kolostor udvarába. A mélyen fekvő pincékből éppen akkor szállingóznak elő az apácák. Ajátatosan imádkozva térdelnek körül az udvaron álló és csodálatosan épen maradt Mária-szobrot. Köröskörül minden romhalmaz. Csak a szobor áll épen! Közvetlen közelében hever a szétzúzott francia löveg, halott kezelőivel.

Bevonulás Lyon-ba.

Este az ezred, élén a páncélosokkal, bevonul Lyon-ba.

A heteken át táborban élő, harcokhoz, küzdelmekhez szokott katonaszemek bámulva tekintenek szét. Az eléjük táruló békés kép meszeszerűnek tűnik fel. Csengető villanyosok, halk kis személyautók, a gyalogjárókon polgári ruhás férfiak, nők és gyermekek!

Pár perc még, azután a város középpontjában, a Szabadság-téren, fogadáshoz áll fel az I. zászlóalj. Készülnek a német hadilövegő ünnepélyes ki-tűzésére.

A csendőrszászad.

Bozdogi őrm. felv.

„Puskával tisztelgji!” hangzik a vezényszó és felharsan a zene!

A városháza épületéből kilép a vezényő tábornok. Lassan ellép az arcvonal előtt, majd fogadja a díszmenetet.

Sápadtan, szótlan, csendben állanak a franciák a tér körül, nézik a díszmenetben elvonuló német zászlóaljkat.

A francia hadjáratnak vége van.

Az ezred élményeinek rövid leírásából levonható tanulságok közül elsősorban a mintaszerűen kezelt titoktartásra hívjuk fel a figyelmet. A „Nivei” vállalkozásban résztvevő legénységet heteken át készítették elő különleges alkalmazásukra és erre hosszú idő alatt a résztvevő 400 ember közül egy sem akadt, aki be nem avatott bajtársának egy hanggal említést tett volna arról, hogy mire készülnek. Kétségtelen, hogy a nyugati hadjárat első napjaiban először alkalmazott ejtőernyős és légi úton szállított lövészek végrehajtotta vállalkozások döntő sikerének. (Eben Emael belga erőd elfoglalása, az Albert-csatorna átjárójának birtokbavétele stb.) alapja: a titoktartáson alapuló meglepés volt, amelynek következtében az ellenség a legelőnyösebb rendszabályok alkalmazását is elmulasztotta.

Külön említésre méltó a parancsnokok és alárendeltük minden helyzetben megnyilatkozó öntevékeny, felelősséget örömmel vállaló, a véletlen nyújtotta előnyöket azonnal és öntetesen kihasználó magatartása (az ellenséges arcvonal mögött működő kitérítésmények magatartása, a III. zászlóalj átkelése a Maas-on, a Villiers-i csatában állásba hozott páncéltörő lövés stb.) és végül nem utolsósorban az önfeláldozó bajtársiságnak a véres események között is minduntalan megnyilatkozó példái.

Pihenőnap.

Alfred Tschimpke: „Die Gespenster-Division” című könyvéből.

Reggel óta pihenünk. Szép, háromemeletes épületben szállásoltuk el magunkat. Igaz, tegnap ilyenkor még egy negyedik emelete is volt a háznak, de azt azóta tetejével együtt egy nehéz gránát leborotválta. Ha e kíméletlen műtét következtében a harmadik emelet helyiségeinek mennyezetén keletkezett nyílásokon át most kitekintene valaki, békésen ragyogó, verőfényes égbolthoz gyönyörködhetne, feltéve, hogy a körülötte sűrűn esapkodó gránátzilánkok sívítása nem zavarná. Miután azonban tapasztalataink szerint nem vezet jóra, ha a gránátzilánkok alattomos sziszegését ilyen védtelen helyről hallgatjuk, legjobb, ha ki sem dugja az ember a fejét.

A magas ház: szálloda, számtalan barátságosan berendezett szobával, a szobákban széles, kényelmes, francia ágyakkal. Az épület, a Mormal-erdőt keresztben átszelő széles út mentén, az erdő közepén fekszik. Az erdő már két nap óta véres harcok színhelye.

Mi azonban pillanatnyilag nem törődünk ezzel: lustán nyújtózkodunk a szálloda hátsó bejárata elé állított hosszú padokon ülve, vagy a puha fűben fekvve. A háború ugyanis nemcsak ütközetekből, menetekből és nélkülözésekből, hanem néha pompás alvásokból, józú lakmározásokból, sőt — mint éppen most is — gondtalan sütkérezésből is állhat.

Előttünk alig párszáz méternyire, elkecseregetten küzdenek bajtársaink a makacsul védekező ellen-

séggel. Közvetlen közelünkben hevesen tüzelnek légvédelmi ágyúink. Valamivel hátrább dörögnek ütegeink, szakadatlan tüzet okádva az ellenségre. Mi pedig itt ülünk, eszünk-iszunk, tréfálkozunk és mindezt a legnagyobb lelkiismerettel tesszük! Nem szabad érzékenykedni! Holnap ilyenkor talán mi fogunk valahol harcolni és mögöttünk azok pihennek majd, akik most véres kezítésükben tisztították meg az erdőt az ellenségtől.

Most megpillantjuk magasan a fák koronái fölött, messze az égbolt alján azokat a francia vadászgépeket, amelyek megjelenésükkel olyan lármás izgalomba hozták légvédelmi bajtársainkat itt a szomszédban. A légvédelmi gránátok robbanófelelei mindjebb és jobban közelednek. A barátságatlan vidékről nyílegyenesen menekülő francia gépek felé. Az egyik most hirtelen megmozdul, átfordul, és kalimpálva zuhan lefelé. Fehér ejtőernyő nyílik ki alatta: a pilótának még sikerült kiszállnia és most sebesen közeledik a föld felé.

Egyikünk felemeli a poharát: „A légvédelmiék egészségére!”

Közben szünet nélkül süvítenek el fejük fölött tüzérségünk lövedékei. Zúgva, üvöltve érkeznek, majd fokozatosan halkulnak el a távolban. Miniket ez nem zavar, sőt: a legszebb zene füleinknek! A gyakran ártokban, föltések oldalán, kis lövészetekben szorongó gyalogos nem is tud kellemesebb muzsikát elképzelni a harctéren, mint a saját tüzérség lövegeinek dörgését és gránátjainak éles, vijjogó süvítését.

Ülünk, pihenünk és nem gondolunk a holnapra!

A harctéren az életet olyannak kell venni, amilyen. Olyan felesleges lenna pl. ha azon törnök a fejünket, hogy hol leszünk estére, lesz-e szállásunk, meg fog-e találni a mozgókonyha? Felesleges azért, mert a tapasztalat szerint vagy lesz jó szállás és a konyha is kellő időben megtalál, vagy ennek az ellenkezője történik. Harmadik eset nincs! A lehetőségeknek ez a szűk köre a biztonság érzetét kelti és végtelenül megnyugtató.

A harctéren minden olyan egyszerű!

A legjobb olyan dolog, amelyről otthon azt hittük, hogy nélkülözhetetlen, itt elvesztette jelentőségét. Megszoktuk már, hogy beérjük azzal, amit állandóan magunkkal cipelünk. Ehhez még egy kis dohány legyen, s akkor mindenünk megvan, amire szükségünk lehet. Elégedettek vagyunk!

Minden egyszerű. A háború törvényszerű. A háború is törvényszerű. A háború kitörése előtt mindenki a béke megtartásáért küzd. Háború után azok, akik elvesztették, mindig azt mondják, hogy ők nem akarták a háborút. Ütközetek és csatamezők is milyen egyszerűek ha évek távlatából tekintünk vissza rájuk. Általában: minél távolabbról szemléljük az eseményeket, annál többet látunk.

A tábornokok többet tudnak és látnak mint mi, egyszerű csapatkatonák. Ők előre tudják, hogy hol fogjuk áttörni a Maginot-vonalat, vagy hol fogjuk kieroszakolni az átkelést a Maas-on. Mi ezeket csak akkor fogjuk megtudni, ha már végrehajtottuk.

Ők bizonyára azt is tudják, hogy miért pihenünk mi itt már órák hosszat az erdőben? Holnap már mi is tudni fogjuk.

Várjunk tehát türelemmel! Olyan jól esik, hogy itt ülhetünk a napon és semmire sem kell gondolnunk!

Pár lépésnyire fölünk, a gyümölcsös kert kerítésén túl is fekszik három ember a fűben. Mozdulatlanul fekszenek a hátukon, szétárt karokkal merednek az ég felé. Három francia katonája. Már kora reggel is ott feküdtek. Akkor még csak a fejük búbjára sütött a nap, azután lassan feljebb csúsztak a sugarak, megvilágították homlokuikat, majd egész arcukat, de ők még akkor sem fordították el fejüket, nem törődtek semmivel: halottak.

Arckuk után látva már nem egészen fiatalok, de nem is öregek. Pár lépésnyire fekszenek egymástól. Az egyik mellett még ott hever a géppuska is, amellyel éppen állást akartak változtatni. Már majdnem elérték az erdő szegélyét, mikor végzetük befejeződött: egyik előretört harcokosunk géppuskájának tűzcsapásába kerültek.

Tegnap talán még ők ültek ezen a padon, amelyiken most mi ülünk és olvasták azokat a tábori lapokat, amelyeknek sarka gyűrötten, véresen, most is kilátszik zubbonyuk zsebéből.

Lassan elmúlik a nap. A csatazaj is fokozatosan eltávolodik. Csend van.

Ma este nemcsak jó vacsoránk lesz, de pompás szállásunk is. A szállodai szobák puha ágyaiban bizonyára kifűződen esik majd az alvás!

Holnap? Ki gondol holnapra?

Magyar páncélvadász.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL

Hírszerzés és kémelhárítás.

Írta: FERENCZY ÖDÖN alezredes.

(10. közlemény.)

Az első világháborút megelőző években az Osztrák—Magyar Monarchiában akreditált orosz katonai attaché sikeres kémkedését sokáig emlegették.

A Monarchia vezérkari irodájának szűk elhelyezési viszonyai miatt a szomszéd bérházban is voltak irodahelyiségei. Az összeköttetést küldöncök, altisztek tartották fenn a két iroda között. A titkos, bizalmas ügyiratokat megbízható régi altisztek lezárt táskákban kézbesítették. Az orosz katonai attaché álnév alatt ugyanabban a bérházban vett ki lakást. Sikerült megvesztegetnie az egyik ügyirathordó altisztet. Az altiszt az iratokat előbb mindig az orosz katonai attachéhoz vitte, aki a táskát álkulccsal kinyitotta, az ügyiratokat elolvasta, kivonatolta s így a vezérkar belső ügyeiről pontosan tájékozódott. Az altisztet sohasem ellenőrizték, hogy betartja-e a kifutalt menelvonalat s csak hosszú idő elteltével, véletlenül jöttek rá az üzelmekre.

Érdekes, hogy I. Ferenc József király kívánságára a Monarchia katonai attachéinak az Evidenzbüro főnöke előtt kézfogással és becsületszóval kellett megigérni, hogy aktív kémkedéstől tartózkodni fognak.

Az első világháború előtti évtizedekben a kémkedés rohamosan fejlődött, a háború kitörését megelőző években pedig a kémkedések száma rohamosan emelkedett. A Balkán-háborúk lezajlása után már a levegőben lebegett a nagy világégés kirobbanása. A kémeknek valóságos raja lepte el Németországot és az Osztrák—Magyar Monarchiát, különösen a határmenti területeken.

Egy francia földbirtokosnak Németország Metz várának két nagy erődítménye között volt a birtoka. A földbirtokosnak, aki a francia hírszerzés ügynöke volt, nem kellett semmi egyebet tennie, mint saját birtokát bejárni s máris részletes adatokat tudott összegyűjteni az erődítményekről. A németek régen gyanakodtak a francia birtokosra, de nem volt elegendő tárgyi bizonyítékuk, hogy leleplezhessék. Megtudták, hogy a földbirtokos összeköttetésben Luxemburgba vezetnek s adatait ezen az úton szállítja a francia határ mentén működő francia hírszerző tisztnek. Ezen a nyomon indultak el s rövid megfigyelés után fényképezésen érték rajta és letartóztatták.

Találkozunk a tanulmányi utazás mezébe bujtatott kémkedésekkel is. Anglia hírszerző szolgálata a Rajna vidékének felderítésére vetette ki hálóját. Ebből a célból Wilson angol altábornagy az angol hadiiskola hallgatóival 1907-ben tanulmányútra indult a Rajna vidékére, hogy e területen tájékozódjék a német katonai berendezésekről és csapatok felől. Ellátogatott Metzbe is az iskolával azzal az ürüggyel, hogy itt meglátogassa és tanulmányozza a régi csata-teret. Ezt a látogatást az iskola évente megismételte. A németek szívesen fogadták az angolokat, sőt tisztet is osztottak be a tisztük mellé, aki a haretéren előadást is tartott nekik. Csak később derült ki, hogy a tanulmányút csak szemfényvesztés volt, valójában hírszerzést szolgált.

A német jóhiszeműségnek és lovagiaságnak bizonyítéka, hogy az első világháborút megelőző esztendőben az akkor is már kimagasló német hadseregben igen sok külföldi tiszt teljesített szolgálatot. Voltak nagy számban török, román, szerb, egyiptomi, chilei, argentinai, kínai, japán tisztak. Ezeknek kiváló alkalmuk nyílt arra, hogy a német hadsereg belső életébe betekinthessenek s amit látnak, hallanak, odahaza értékesítsék.

Németországban sok Berlitz-nyelviskola működött. Ezek valóságos központjai voltak a külföldi kémkedésnek. Az iskolába sok német tiszt iratkozott be idegen nyelvek tanulása céljából. A nyelvtanárok a beszélgetés során ügyesen katonai tárgyra tereltek a szót s így gyanútlanul sok mindent kivettek a tisztekből.

Az 1870/71. évi német-francia háború után a francia hírszerző iroda megbízásából egy francia ember, névszerint Tomp, Münchenben telepedett le. Francia pénzen borkereskedést nyitott, bordeauxi és burgundi borokat árult, ami nem volt feltűnő. Fiát Németországban neveltette. A fiú tanulmányainak elvégzése után a nemzetközi hálókocsi társaság szolgálatába lépett. Az öreg Tomp München és Páris között utazgatott, míg fia egész Németországot járta. A fiatal Tomp katonaköteles korának elérése után Franciaországba távozott, letöltötte katonai éveit. Ezalatt kiképezték kémiszolgálatra. Visszatérve Németországba, az volt a feladata, hogy szerezzen jóbarátokat, barátinókat, ismerősöket és ezeket vegye rá, hogy költözzenek Berlinbe és ismerkedjenek meg tisztakkal, különösen olyanokkal, akik katonaintézetben tanítanak. A Berlinbe letelepített táncosnókat, színésznókat az öreg Tomp látta el pénzzel. A nők igen sok tiszttel, főleg műszakiakkal ismerkedtek meg s tőlük sok értékes adatot szereztek. A tüzérszkola két fiatal tisztjét kerítették hálójukba. A lányok csábítására ezek olyan költséges életet folytattak, hogy anyagilag teljesen kimerültek. Tetézte anyagi összeomlásukat, hogy kéteshírű barlangokba jártak kártyázni és nagy összegeket vesztek. A becsület megmentésére mindenáron pénz kellett. Ekkor jelentkezett a mentő angyal, egy ismeretlen férfi, aki hajlandó volt nagy pénzösszeget adni. Ennek ellenében nem sokat kívánt, csak a tüzérszkola bizonyos rajzait és okmányait.

A két fiatal tapasztalatlan tiszt most már állandóan és rendszeresen szállította az iratokat, tervekkel és rajzokkal; amit pedig nem sikerült megszerezni, lefényképezték. A lejtőn nem volt megállás, a hazajáról és esküjéről megfélemedezett két katona csúszott lefelé, míg végre üzemek nyomára jöttek.

A francia hírszerző szolgálat a semleges külföldön is állított fel hírközpontokat. Párisban francia alezredes Genfben tartott fenn szerény kereskedői cég ürügye alatt egy irodát. Az iroda 90 alkalmazottat foglalkoztatott, ezek állandóan kereskedelmi úton voltak Németországban, valóságban pedig kémkedtek. A főiroda fiókokat tartott fenn Németországban, így többek között Baselben. Ennek feladata a bajor hadsereg kikémlelése volt. Belgiumban és Hollandiában is voltak ilyen kémközpontok. A kereskedés mindenütt csak cégér volt, az üzlet szerény bevételekkel, de annál nagyobb kiadásokkal dolgozott.

A francia hírszerzés az „Alliance Française” egyesületet is beállította szolgálatába. Az egyesület úgyszólván az egész világot behálózta, minden nagyobb városban tartott fenn szervezetet, klubot, az idegenben élő franciák tömörítése és összetartása céljából. Tagjaik kereskedők, nyelvtanárok és tanárnők voltak, akik a francia hírszerzés céljait szolgálták. A Berlitz-iskolák majdnem minden nagyobb városban megtalálhatók voltak.

A franciák a külföldi laktanyák kantinosait is igyekeztek megnyerni s ha ez nem sikerült, akkor a laktanyák közelében kocsmákat vásároltak, ahová saját ügynökeiket állították be. A kocsmákat felkereső katonák beszélgetéséből, borközi fecsegéséből a kocsmáros igen sok katonai adatot megtudhatott és ha szükség volt, maga is ráterelhette ilyenre a szót.

A postagalambokkal végzett fényképezés módszerét az első világháború előtt az angol hírszerzés eszelte ki. Az angol kémiroda ügynökeit a Rajna mentén a nagyobb városokban helyezte el. Ügynöki láncot épített ki Amsterdamtól kezdve Hannoveren, Schneidemühlön és Thornon át. Ezen az útvonalon postagalambjártatokat tartott fenn. Megfigyelés szerint a galambok a Rajna folyását, Amsterdam és Thorn között a vasútvonalat követték. Könnyű, kicsiny fényképezőgépet erősítettek a galamb hasára. A gép óraszerkezettel működött s csak a beállított időpontban kezdte meg a felvételt. A galambokat egymásutáni időközökkel bocsátották fel s az óraszerkezetet úgy állították be, hogy a gép csak akkor kezdte meg működését, mikor az előző galamb filmje már lepergett. Így sikerült egyes fontos területekről panorámaszerű felvételt készíteni.

A letelepített kémek rendszerét — mely általában a legjobban bevált — a németek nagy hírszerző mestere, Stieber fejlesztette ki az 1870/71. évi német-francia háború után, azzal az elgondolással, hogy nem szükséges külföldön állandó katonai hírszerző személyeket alkalmazni. Ezt a rendszert a többi európai államok is átvették s az első világháború kitörését megelőző esztendőben erősen kiépítették és behálózták azokat az államokat, amelyek-

kel érdekellentétek következtében háborúra számíthatnak.

A letelepített kémek erődök, gyárak, üzemek, hadászati fontos helyek közelében, határszéleken, ipari és katonai gócpontokban működnek. Állandó és rendszeres foglalkozást biztosítanak maguknak, hogy látszólag anyagilag is független életet élhessenek s így be tudjanak illeszkedni az illető város vagy község társadalmába. Nem fontos, hogy milyen az üzlet, lehet az ingatlanforgalmi iroda, fűszerüzlet, kocsmák, kávéház, étterem, szálloda, biztosítási iroda, borbélyüzlet stb., lehetőleg olyan, ahol többen megfordulnak, főként katonák, munkások, tisztviselők. Az üzlet látszólag mindig jól megy, jövedelmez, erre szükség van, hogy a figyelmet elterelje a tulajdonképpeni célról. A letelepedett kém igyekszik megnyerni környékének bizalmát, sokszor bőkezű, társadalmi mozgalmakban is részt vesz és szívesen ajánlja fel helyiségeit összejövetelek céljaira. Tökéletesen ismernie kell a nyelvet és a szokásokat, hogy megkedveltesse magát és baráti viszonyba kerüljön katonákkal, tisztviselőkkel, munkásokkal stb. A hónapokig, évekig tartó jóviszony során teszi fel ártatlan, közömbös és elfogulatlanul látszó kérdéseit s hallgatja a választ, mintha nem is érdekelné, mintha csak a beszélgetés idejét akarná valamivel kitölteni. Szívesen fizet italt, mulat is áldozatával, hogy italos állapotban szedje ki azt, amire szüksége van. Kártyázni is leül és veszít, ha kell, nagyobb összeget is; nyer is, hogy azután jószívűséget mutasson és az adósság megfizetésére haladékot adjon, vagy elengedje, vagy kényszerítse az illetőt annak megfizetésére, aszerint, amint azt céljai megkívánják. Nehéz, veszélyes játékot űz; kifelé a becsületet polgár és jóakaró arcát mutatja, a valójában csaló és áruló.

1914 februárjának egyik reggelén egy francia őrszem és egy munkás észrevették, hogy tiltott helyen, az egyik erődítmény ütegei között egy ismeretlen ember járka, távcsővel vizsgálja a határt, lejegyzéseket készít, fényképezőgép is van nála. Közébe lopódtak, hirtelen rávetették magukat a lefoglalták. Hiába volt minden védekezés, bevitték a várba. Az idegen Theodor Burghardtnak vallotta magát, Hillecourt községből. Már 15 éve lakott itt, mindenki ismerte, de közelebbi adatot nem tudtak róla. Burghardt, mint napszámos telepedett le a 400 lakosú kisközségben. Ellentéte volt a jótulajdonosokkal rendelkező kémnek, nem volt rokonszenves, kevés emberrel érintkezett, keveset beszélt. A falusiaknak azt mondta, hogy az idegenlégionban szolgált, foglalkozást keres és addig, míg a mezőgazdaságban el tud helyezkedni, végkielégítéséből megél. Kissé elhanyagoltan öltözködött, magatartásában volt valami úri vonás, beszédmodora választékos volt. Ez kezdetben némi gyanút keltett a lakosságban, de beleenyugodtak. Munkát nem kapott. Most már merész lépést tett, megkérte egy falubeli leány kezét s elvette. Egy kis kocsmát nyitottak, a kocsmáson azonban rosszul ment, mert a kocsmáros goromba volt. Később egy kis házat és földet is vásárolt s hogy ne legyen feltűnő, elhíresztelte a faluban, hogy néhány ezer frankot örökölt. Nem volt különösebb foglalkozása, földjét nem művelte, csak teheneket tartott s ezeket kicsapta legelni a földre. A titokzatos emberrel a felesége sem tudott többet, de nem is igyeke-

Nagy Károly III. szakaszvezető (közp. közl. pság.) a pestszenterzsébeti gy. tanszázadnál a közlekedési átképző tanfolyamot elsőnek végezte.

zett érdeklődni, mert mindig volt miből élni! A falubeliek gyanúját mindig eloszlatta valami mesével. Így éldegélt ez az ember 15 esztendeig a faluban feleségével és négy gyermekével. Letartóztatása után az asszony a kihallgatáson elmondotta, hogy férje vele szemban igen durva volt, gyakran gyermekei jelenlétében megverte, sokszor eltávozott hazulról s napokon keresztül nem jött haza, de sohasem tudta, hogy merre járt. A házkutatásnál négy fényképezőgépet, távcsövet s mintegy 60 környékbeli térképet találtak nála. Az egyik térképlapról egy kis darab ki volt vágva, ezt találták meg nála letartóztatásakor.

A nők különleges helyzete szinte adottságot teremt a kémkedési szolgálatra. Mint könnyű erkölcsű nők el tudnak helyezkedni mulatókban, mint komoly nevelőnek be tudnak férközni tisztai családokba stb.

Említésre érdemes egyik legvakmerőbb és legügyesebb német kémnő, Hornetter Éva esete. Működési területe Cherbourg és Calais volt. Cherbourgban egy mulatóban helyezkedett el. Tengerészisztek és hajómesterek barátságát kereste. Gyanútlan beszélgetések során igyekezett katonai kérdésekre terelni a szót, s így pontos tájékozódást szerzett a tengeri védelmi művek helyéről. Pontos adatokat gyűjtött a búvárhajókról, a torpedórombolókról és cirkálókról. Különösen érdeklődött a tengeri jelzések után. A tengerpartnak azokat a részeit kutatta, melyek nem nyújtanak védelmet kihajózás esetében ellenséges csapatok számára. Miután Cherbourgban feladatát elvégezte, barátai előtt azt az óhaját fejezte ki, hogy Calaisban szeretne állást vállalni. Calais volt a francia búvárhajó flotta támaszpontja. Hornetter cherbourgi barátai szívesen adtak ajánlólevelet a leánynak, amelyben felhívták calaisi bajtársaik figyelmét a leányra. Ezekkel az ajánlólevelekkel sikerült bejutnia Calaisban, mint szobalány egyik tengerésziszt házába. Most már minden figyelmét csak a búvárhajóknak szentelte. Itt tudta meg, hogy az angol és francia tengerészeti vezér-

Nyissátok meg szíveteket!

Bajtársaink menekült családjait segítsük!

Tudnivalókat lásd a 629. oldalon.

karnak az a terve, hogy háború esetén a két búvárhajóhadat a calaisi csatornában egyesíti.

Az aránylag könnyű eredményektől felbátorodva, a leány tovább ment. Tökéletesen beszélt németül, angolul és franciául s ennek birtokában merész lépésre határozta el magát. Egyik angol hajóraj látogatóban volt a calaisi kikötőben. Régi receptjét vette elő, megismerkedett néhány angol tengerész-tiszttel. Most már ezektől kért ajánlólevelet, áthajózott Doverba, ahol sikerült egy angol tengerész-tisztnél ugyanezek szobalányként elhelyezkedni. Itt érte utol végzete. 1914-ben letartóztatták. De addig igen értékes hianyanyagot szállított a német tengerészeti vezérkarnak.

A poste restante levelezések nem egy esetben vezettek a kémkedés felderítésére. Láttuk ezt leírásunk elején a Redl-féle kémkedési esetben.

Boisson francia hadnagyot a hadseregtől becsületbevágó ügyek miatt elbocsátották. 1898 december havában levelet írt a Párisban székelő egyik külföldi állam követségének. A levelet Lannay névvel írta alá. Megírta, hogy fontos katonai okmányokat tudna szállítani, egy gyalogezred mozgósítási tervét, mozgósított csapatok elhelyezésének tervét, erődítmény felfegyverzését, élelemmel és lőszerrel ellátását. Levelére poste-restante jelíggel válaszolt. Minthogy választ nem kapott, 1899 január havában újabb levelet írt, ajánlatát megismételte s választ kért. Január végén Boisson újból járt a postán, de még mindig nem jött válasz. Február elején meg-

bízottját küldte a postára, de ez sem járt szerencsével, mert az időközben megérkezett válasz a francia hatóságok kezébe került s már várták a levélért jelentkezőt. A megbízottat letartóztatták s így került Boisson is az igazságszolgáltatás kezére. A kivizsgálásnál Boissonnál egy harmadik felajánló levelet is találtak, melyet a csökönyös poste-restante levelezés abban az esetben küldött volna el, ha második levelére sem kap választ. Megmotozásakor megtalálták nála a felajánlott titkos, bizalmas okmányokat. Boisson ezekhez az okmányokhoz egyik határmenti erődítményben teljesített szolgálata alatt jutott hozzá.

A bűnözésre hajlamos, vagy bűnöző embereket is megtalálhatjuk a kémkedés szolgálatában. Az ilyen embereket tárt karokkal fogadja az ellenséges hírszerzés.

Wilhelmshaven külvárosának egyik kedvesebb beépített területén egy előkelő villa feküdt. A háttól mintegy 200 m-re fákkal és bokrokkal körülvéve húzódt meg egy szerény kis épület. 1910 egy nyári éjjelen köpenybe burkolódzó alak leselkedett a magas épület felé. Tudta, már előzetes megfigyelései alapján, hogy az épületben kevesen tartózkodnak. Ez éjjeli leselkedése alatt látta, hogy az épületből három férfi és egy nő jött ki és eltávoztak. Ezt a pillanatot vélte felhasználni tervének keresztülvitelére. Abban a hiszemben, hogy az épületben már senki sincs, óvatosan megközelítette a házat, átugrott a villa kerítésén s az épület hátsó végénél álló szalmakazalra mászott. Lecsatolta derékszíját, odakapcsolta az emeleti ablakfához s egy merész lendülettel beugrott az ablakon. Koromsötétség volt. Villanylámpája fényénél tájékozódni akart a szobában, de abban a pillanatban, amint ezt meggyújtotta, egy hatalmas ütéstől ájultan rogyott a padlóra. Jó idő telt el, míg magához tért. Feleszmélve látta, hogy az asztal mellett egy atléta természetű asszony tárcájának tartalmát vizsgálgatja. Feltápáskodott. Az asszony felszólította, hogy ne próbáljon menekülni, mert újból leüti vagy kidobja az emeleti ablakon. Az asszony közölte vele, hogy személyazonosságát irattalból megállapította s most már tudja, hogy Glaussnak hívják s hogy a wilhelmshaveni rendőrség őrmestere.

Az őrmester megijedt, bevallotta, hogy tényleg az, nagy nyomorúsága vitte a betörésre. Többet azonban nem volt hajlandó mondani. Sok alkudozás után az asszony a rendőrt ugyanazon az úton, amelyen jött, elengedte. Két alak azonban észrevétlenül követte. Glauss az utca végére ért, ahol a vele szembejövő egyenruhás rendőrben barátját ismerte fel, azt magához fűtlyentette. Egy fa alá állottak meg s beszélgetni kezdtek. Nem vették észre a nyomukat követő két férfit. Az egyik férfi villámgyorsan átvette magát a kerítésen s ott elbújva kihallgatta a két rendőr beszélgetését. Megállapította, hogy a másik rendőr Jaenike névre haligatott. Mindkét rendőr súlyos anyagi zavarokkal küzdött, hivatalos pénzt sikkasztottak el s azt a betöréseken szerzett zsákmányok eladási árából akarták pótolni. Azt is kihallgatta a nyomon követő férfi, hogy még az éjjel egy sörgyárba szándékoznak betörni. Ezt végre is hajtották és néhány száz márkát zsákmányoltak. A két titokzatos alak ide is nyomon követte a rendőröket.

Egy hét múlva a két bűnöző rendőr megint ugyanabban az utcában teljesített szolgálatot, ahol a titokzatos ház állott. Egy tagbaszakadt férfi állította meg a rendőröket. Felkérte őket, hogy menjenek be a villába, mert fontosat akar jelenteni s le akarja leplesni a sörgyár betörőit. A két rendőr be is ment a villába. Az idegen a rendőröknek a szemébe vágta, hogy ők voltak a betörők. A rendőrök erősen tagadták s tiltakoztak a vád ellen. Majd előkerült a bizonyíték, a fénykép, amelyet éppen abban a pillanatban vettek fel, amikor Glauss kimászott az ablakon, s Jaenike a földre segíti. Most már nem lehetett tovább tagadni.

A rendőrök hajnalig a villában maradtak. Az idegen Peterson mérnöknek mutatkozott be, jószívűséget mutatva megígérte, hogy nem jelenti fel őket, de ezért nekik viszontszolgálatot kell teljesíteni. A két rendőr hajnalban 5000 márkával meggazdagodva távozott. Jaenike másnap civilbe öltözködve a kikötőben horgonyzó egyik hadihajóhoz ment, hogy egy leendő rokonát, Ehlers tengerész altisztet magával hozza a városba. Ehlers Jaenike sógornőjét akarta elvenni, de nem volt elegendő pénzüik s ezért nem tudtak megházasodni.

Jaenike meghívta Ehlerst és menyasszonyát a városba. Színházba mentek, színház után pedig egy előkelő étteremben vacsoráztak. Itt megjelent Glauss rendőr is. Négyen fejedelmi vacsorát ettek s kitűnő italt fogyasztottak. Ehlersnek és menyasszonyának feltűnt ugyan a nagy költsézés, de a gyanút az elfogyasztott ital gőze hamarosan elfojtotta. A házasságra terelték a szót. A jegyespár szomorúan mondta, hogy csak a pénz az oka, hogy még nem tudtak egybekelni. Erre Jaenike elővett egy 1000 márkás bankjegyet és átadta, hogy ezzel alapozzák meg házaságukat. Sok italt fogyasztottak már. Az altiszt, aki tudta ugyan, hogy leendő sógora szegény ember, az ital hatása alatt nem sokat gondolkozott, a szemelőtt lebegő jövő boldogságára gondolva elfogadta a pénzt s vidáman tovább ivott.

Ettől a naptól kezdve most már gyakran megfordultak a vendéglőkben. Az altiszt gyanuja is eloszlott, kezdett bútorokat vásárolni, lakást bérelni s készülődött az esküvőre. Az 1000 márka azonban kevésnek bizonyult, sőt már 3000 márka adósságot is csináltak. Néhány nap múlva Ehlers ezt bevallotta két barátjának, akik megnyugtatták, hogy nincs semmi baj, mert Jaenike örökölni fog s abból ki fog fizetni mindent. Addig is, míg ezt megkapja, van egy ismerőse, aki hajlandó előleget adni, majd azzal beszélni fognak.

(Folytatjuk.)

A komisz kenyér, komisz kabát, komisz dohány stb. elnevezések nem az illető cikk silányságát akarták kifejezni, hanem azt jelentették, hogy: „kinestári” és a „Commission” szótól nyerték eredetüket (Pl. Monturs-Commission, Verpflegs-Commission, Commission) brod stb.). Ezt nem tudva, elég komikusan hangzik a gyalogsági puská 1854. évi hivatalos elnevezése: „Ordinäre Commissflinte”, ami távolról sem azt a becsmerlően hangzó kitélt akarja jelenteni, hogy (jó magyarul!) „ordinäre komisz flinta”.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Templom-betörés kiderítése.

Beküldte: KONCZI ISTVÁN főörzsőrmester (Budapest).

1941. december 12-én 8 órakor a tinnyel plébános telefonon közölte a piliscsabai őrsrel, hogy 11-éről 12-ére virradó éjjelen ismeretlen tettes vagy tettesek a r. k. templom falát kibontották és azon keresztül a miseruhák és oltárterítők egy részét, egy persely aprópénztartalmát (kb. 50 fillért), továbbá egy ezüstből készült aranyozott áldoztató kelyhet a benne őrzött oltárakkal együtt ellopták. A kár összesen 1550 P.

A piliscsabai őrs, melynek parancsnoka akkor én voltam, azonnai jelentette az 1. nyomozó osztály parancsnokságának és a szentendrei szárnyparancsnokságnak s helyszínelő, valamint poigári ruhás nyomozó kivézenyítését kérte.

Minthogy én betegen feküdtem, helyettesem, Tóth István III. törm. vezényelle ki magát az eset nyomozására.

A szakaszparancsnok aznap 16 órakor érkezett meg az őrsre az ügy nyomozása végett. A fellünetelté eset miatt — annak ellenére, hogy a lábam meglehetősen fájt — bementem az őrsraktanyába és a szakaszparancsnokkal szolgálatba vezényeltem magam.

Velünk egyidőben érkeztek a helyszínre az 1. nyomozó osztályparancsnokságtól kivézenyelt helyszínelő csendőrök. A helyszínelő Tóth III. törm. jelentette, hogy eddigi nyomozása eredménytelen. Mialatt az egyik csendőr a helyszínrájk készítéséhez fogott, addig én a plébánost kérdeztem ki. Nagyjában megismételte a telefonon már előadott tényállást, újabb adatot nem mondott.

A helyszíni szemle során egyre inkább az a meggyőződés érlelődött bennem, hogy ezt a templombetörést csak olyan ember követthette el, akinek nem ez volt az első ilyen cselekménye. A templom falát ott bontotta ki, ahol legvékonyabb volt. Gondos és alapos munkát végzett, mert a helyszínen értékesíthető ujj- és lábnyomokat nem találtunk. A helyszínelőktől az iránt érdeklődtem, hogy országos viszonylatban hallottak-e az utóbbi időben hasonló templombetörésről, de ilyenről egyikük sem tudott.

Mivel eredményre egyelőre nem volt kilátás, bevonultunk az őrsre. Szakaszparancsnokom az őrsállomást meg aznap elhagyta, lelkünkre kötve, kövessünk el mindent, hogy az eset kiderüljön.

Csendőreimmel az őrsön megbeszéltük az eddig ismert adatokat s ennek nyomán újból az volt az érzésem, hogy gyakorlati templomfosztogatóval állunk szemben s tettesünknek még az őrskerületünkben vagy annak közelében kell lennie.

A magyar szakács főzte nem utolsó dolog.

Helyi és személyi ismeretem még nem volt elég alapos, mert csak nemrég kerültem az őrsre s ezért szükségesnek tartottam, hogy olyan szomszédos őrsparancsnokkal vegyem fel az érintkezést, aki a környéken hosszabb idő óta szolgál. Így december 14-én felkerestem a dorogi őrsparancsnokot. Űtközben egyik B. egyénem, akit már előbb megbiztam az ügyben a puhatolással, elmondta, hogy Sárísápon lakik egy Remece András* nevű munkanélküli, aki templombetörésért már kétszer büntetve volt.

Mikor a dorogi őrsparancsnoknak elmondtam a templombetörést és ismerttettem a végrehajtás módját, ő is Remecezt említette, mint olyan embert, aki leginkább gyanuba jöhet. Remece 1937-ben a sárísápi templomot fosztotta ki hasonló módon. A falat a legvékonyabb részén hontotta ki és a kehelyből az ostyákat a helyszínen megette. Gesztusi főtörm., a dorogi őrsparancsnok azt is közölte velem, hogy Remece 1941. augusztusában szabadult ki a soproni fegyintézfőből, ahol előbbi két templombetörése miatt büntetését töltötte.

Másnap két járőrt is kivezényeltem, hogy Remece Andrást, akiről most már alaposan feltételezhető volt, hogy ezt a templombetörést is ő követte el, — kutassák fel, vegyék őrizetbe és kísérik a helyszínre.

Az egyik járőrt Budapestre, míg a másikat Sárísápra indítottam útnak.

A Sárísápra küldött járőr december 16-án 11 órakor vonult be az őrsre és jelentette, hogy Remece Sárísápon nem volt található, mert onnan valószínűleg Esztergomba ment át. Ezért a járőrt a közben Budapestre kirendelt polgári ruhás nyomozóval Esztergomba küldtem Remece felkutatására. Itt Remecezt rövidesen sikerült is kézre keríteniük. Űrizetbe vették és az őrsre kísérték. Első kikérdezésénél konokul tagadott, de mikor kivittük a helyszínre, megfört és beismerte, hogy a templombetörést ő követte el. Megnevezte a bűntársát is, aki nemcsak ennél az esetben, hanem régebbi sorozatos baromfilopásainál szintén tettestársa volt. Most egy csapásra ezek a lopások is mind kiderültek.

Remece megnevezte azt a pestszenterzsébeti orgazdanőt is, akinél a templomból ellopott tárgyakat elrejtették.

Remece vallomásából kitűnt az is, hogy a kehelyben levő ostyát a helyszínen az oltár előtt valóban elfogyasztotta, mert remélte, hogy ezzel enyhíteni tudja Isten előtt a bűnét.

A lopott holmik őrizetbevételére Pestszenterzsébetre útbaindított járőr házkutatás tartásával a bűnfeleket megtalálta és az orgazdanóval együtt őrizetbe vette.

Mivel Remece társa ismeretlen helyen tartózkodott, körözését kértem a Hírközponttól. Ennek alapján a rákoskeresztúri őrs egy járőre 1942. március 1-én elfogta és a pilisesabai őrs járőrének adta át további nyomozás végett.

Remece Lajost és társát a pestvidéki kir. ügyészség 5—5 évi szigorított dologházra ítélte, míg az orgazdanó 6 havi börtönt kapott.

Ezzel a nyomozással 19 rendbeli betörés derült ki.

„Ez a nyomozás olyan fáradságot és idegnegefeszítő munkát kívánt derék csendőreinktől, amit

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

soha nem hitt, nem látott még a falu népe” — írta a túnyei r. k. plébános a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez küldött köszönő levelében. (A levelet „Milyen szép” cím alatt 1942. január 15-i számunkban közöltük.) Ez az elismerő nyilatkozat tartalmazza az eset legfőbb tanulságát is, és pedig azt, hogy a kitartó nyomozó munka eredményre vezet. A nyomozás a szomszédos őrsökkel való személyes érintkezésnek, a tapasztalatok és nézetek kölcsönös kicserélésének szükséges és hasznos voltát is igazolja. A cselekmény végrehajtási módjából helyes következtetéssel meg lehetett vonni a gyanúsítható személyek körét s ezzel a nyomozás mindjárt kezdetben határozott irányt kapott. (Szerk.)

HALOTTAINK

Kecsés István kassai VIII. kerületbeli törzsőrmester, 1944. szeptember 17-én Kassán szervi szívbajban meghalt. Kassán temették el. 1913. április 30. óta szolgált a testületben. A kardos Háborús Emlékéremmel, az I. oszt. Legénységi Szolgálati Jellel, Erdélyi Emlékéremmel, az Osztrák- és Bolgár Háborús Emlékéremmel volt ellátva.

Papp Imre III. szegedi V. kerületbeli szakaszvezető, 1944. szeptember 10-én Hódmezővásárhelyen tüdő- és gégegümőkórban meghalt. Hódmezővásárhelyen temették el. Kitüntetései: Magyar Bronz Vitézségi Érem, Felvidéki, Erdélyi és Délvidéki Emlékérem.

Nyugállományú bajtársaink közül meghalt:

Dénes Lajos törzsőrmester (III. ker.), 1905—1919-ig szolgált.

Horváth Pál törzsőrmester (II. ker.), 1895—1913-ig szolgált.

Kajsa József szv. főtörzsőrmester (VII. ker.), 1904—1924-ig szolgált.

Németh Mihály főtörzsőrmester (II. ker.), 1900—1930-ig szolgált.

Sárközi János főtörzsőrmester (II. ker.), 1907—1917-ig szolgált.

Tornyai Lázár törzsőrmester (VII. ker.), 1906—1922-ig szolgált a testületben.

Kezelettel őrizzük emlékeiket!

Hírek.

Csendőr családok hősi halottai:

Szabó Lőrinc ny. áll. alhadnagy fia, Szabó Lajos tart. hadnagy 1944. július 28-án az oroszok elleni harcban —, Pónis József ny. áll. főtörzsőrmester fia, Bánis Gyula repülő hadnagy 1944. július 28-án ellenséges repülőek elleni harcban — hősi halált halt.

KÉRJÜK A PARANCSONKSÁGOKAT, hogy a hősi halált halt csendőrök arcképét — a hősi halál körülményeinek, időjének és helyének rövid ismertetésével — minden alkalommal sürgősen küldjék meg a szerkesztőségnek, hogy a legközelebbi számban közölhessük.

Felhívás!

Kérjük azokat a bajtársainkat, akik a kiürítés követésében állomáshelyet cseréltek, közölgék velünk címükkel, hogy a Csendőrségi Lapokat részükre megkérjük.

Kívánságra szívesen közöljük ezeket az új címeket lapunk „Hírek” rovatában is, hogy a menekült családtagok a családok hollétéről ezúton értesülhessenek.

Átülvezés, tartós vezénylés. A m. kir. honvédelmi miniszter úr — a m. kir. hadügyminiszter úrral egyetemben — áthelyezte: Hidas Sándor alezredesi Szakszárőről Kassára, Hubas Béla alezredesi Kassáról Miskolcra, dr. Tóth József őrnagyot Újvidékről Szombathelyre, Kovács Imre II. százados Szombathelyről Szakszárőrre, dr. Máthé György III. százados Zomborból Marcaliba, Hócs József százados Marcaliból Szombathelyre, Kiss András III. főhadnagyot Marcaliból Szombathelyre, Kiss András III. főhadnagyot Marcaliból Szombathelyre, Vicsay Endre főhadnagyot Zilahról Gyergyószentmiklósról, Sotymosi Miklós főhadnagyot Miskolcra, Bánffyhungyadról, dr. Tary Mihály főhadnagyot Zentáról Újvidékre, — tartósan vezényelte: Márton Gyula őrnagyot Miskolcra Újvidékre, Tóth István X. főhadnagyot Gyergyószentmiklósról Tatára, dr. Vecsei István főhadnagyot Bánffyhungyadról Zilahra, dr. Vény Endre főhadnagyot Újvidékről Budapestre, némes Domokos Sándor főhadnagyot Szolnokról Zomborból, dr. Lajos János főhadnagyot Nagykanizsáról Bánffyhungyadról, Dessz Lajos főhadnagyot Nagykanizsáról Pápásra.

Dicsőretek. A m. kir. honvédelmi miniszter úr nyugállományba helyezése alkalmából okirati dicsőretekben részesítette Bánis István alhadnagyot (I. ker.) irodai segédmunkái munkájában teljesített kiváló szolgálataiért. A kassai VIII. kerület parancsnoka nyilvános dicsőretekben részesítette Székely Károlyt, Szabó Györgyöt, Zsigó Györgyöt és Hóviz Ferenc szakaszvezetőket, mert 1944. évben a különleges nyomozócsoportnál fogolyföldi minőségben szolgálataikat 2—3 hónapon át fáradságtalan szorgalommal és odaadással látták el a megaláztatottak közeledésével szemben. A kassai VIII. kerület parancsnoka nyilvános dicsőretekben részesítette Székely Károlyt, Szabó Györgyöt, Zsigó Györgyöt és Hóviz Ferenc szakaszvezetőket, mert 1944. évben a különleges nyomozócsoportnál fogolyföldi minőségben szolgálataikat 2—3 hónapon át fáradságtalan szorgalommal és odaadással látták el a megaláztatottak közeledésével szemben. A kassai VIII. kerület parancsnoka nyilvános dicsőretekben részesítette Székely Károlyt, Szabó Györgyöt, Zsigó Györgyöt és Hóviz Ferenc szakaszvezetőket, mert 1944. évben a különleges nyomozócsoportnál fogolyföldi minőségben szolgálataikat 2—3 hónapon át fáradságtalan szorgalommal és odaadással látták el a megaláztatottak közeledésével szemben.

Csak kifogástalan árút

Kérjük azokat a bajtársainkat, akik a kiürítés követésében állomáshelyet cseréltek, közölgék velünk címükkel, hogy a menekült családtagok a családok hollétéről ezúton értesülhessenek.

GYŰJTSÜK A HÁBORUS CSENDŐRSÉGI EMLÉKEKET! A jelenlegi háborúban az egyes tábort csendőr- és más különleges csendőralakulatok különféle emlékeket, emléklapokat, jelvényeket, levelezőlapokat, fényképeket, hősi halált halt bajtársokról gyászjelentéseket, stb. emléktárgyakat készítették a Hazáért folyó hősi harcok megörökítésére. Kérjük a bajtársokat, küldjenek minél több ilyen emléket a csendőr levéltár és múzeumnak. Minden beküldött tárgyhoz mellékeljenek rövid leírást, melyből kitűnjék a tárgy megnevezése, személyek neve, a készítés alkalm, mikor, ki és hol készítette, stb., végül a tárgy értéke. Mentsük meg emlékeinket a jövő számára! Az értékesebb anyagot a csendőr levéltár és múzeum megvásárolja. Címe: A m. kir. csendőr levéltár és múzeum, Budapest, II., Főutca 71.

Ki tud róla? Kérjük István őrmestert, aki legutóbb a Gyergyó-vásári őrsön teljesített szolgálatot, keresi felesége. Aki nevezetett hollétéről tud, írja meg feleségének Hatvan, Batthyány-utca 6. szám alá.

Aki Nagy István I. alhadnagy, gyergyószentmiklósi szakaszparancsnok hollétéről tud, írja meg Magyar Zoltán ref. lelkésznek Alparra (Pest vm.), Horthy Miklós-út 619. sz.

Aki Magyar József ir. főtörzsőrmester, sepsiszentgyörgyi szárnyas hollétéről tud, mielőbb értesítse Szuhai Imre főtörzsőrmestert. Címe: Bódvaszilas (Abaúj-Torna vm.).

Magyar József őrmestert, aki legutóbb a horvátfronti őrsön teljesített szolgálatot, keresi felesége, aki szüleiről Domoszló tartózkodik. Aki tud valamit Magyar őrmesterről, értesítse feleségét.

Csendőrségi Közlöny, 39. szám. Munkaerő-nyilvántartás és a munkabejelentési kötelezettség. Nemzsidó származás igazolása. Bombakárosultak szabadságolása. Emléklap rendezettség a hősi halottak hozzátartozói részére. Új gépjárművek honvédelmi minőségének megszüntetése. Háború folytán ügyek ellátásában akadályozott személyek részére a családbafogadással és a családi név átvételével kapcsolatos egyes jogcselekmények megkönnyítése. Az állatcseresznyeügyről szóló 1928/XIX. tc. végrehajtása tárgyában kibocsátott 100.000/1932. F. M. számú rendeletnek a ragadós száj- és körömfájás, továbbá a baromfi-kólera és sertéspestis leküzdésére vonatkozó egyes rendelkezéseinek módosítása. Északkeleti hadműveleti területen a vendég-látó űzemek zárójáratok egységes megállapítása. Némesség repülő hajózó személyzet és repülőgépparancsokkal való eljárás újabb szabályozása. Ruhagazdálkodási Utasítás 26. §. 5. bekezdésének felülvizsgálata. 40. szám. Belföldi posta- és távíró- és távközlőforgalom ellenőrzése. Serécs vadász-tiltások forgalmának szabályozása. Szarvasbögös tölgy alatt a fakitermelés és fűgyűjtés, valamint a fenyőgyanta- és gubacsgyűjtés zavartalan gyakorlásának biztosítása. Az 1914—1918. évi világháborús „Sebesültek érme” utólagos odaítélésének megszüntetése. Hadműveleti területéről állatoknak az ország egyéb részeibe történő szállítása tárgyában kiadott rendelet hatályon kívül helyezése. Égetett szeszitalok árusításának újabb korlátozása.

Csendőrségi kalfogót két, javított órást Várfal Mihály ny. szakfelvez. Budapest, XIV., Újvidék köz 5. földszint 2. és Dél József ny. főtörzsőrmester, Rákosszentmihály, József-utca 74.

SZEMÉLYI HÍREK.

Előléptek próbaszolgálatot tizenössze a pécsi IV. kerületben: Szabó József IV., Besz Béla, Szilaj Béla; a szegedi V. kerületben: Gácsi Mihály, Madarász István, Szabó Lajos, Szilaj Károly, Árendás Sándor, Baranyai Lajos III., Bogács Sándor, Balin József, Borosy Sándor, Borsodi József, Cséfalvay József, Csizmadia János, Doméjer János, Farkas Lajos, Fülöp Miklós, Gajdos Károly, Gáló József, Gedány Sándor, Gulás Kálmán, Majdu László, Horváth Károly.

A Csendőrlégénységi Ellátásban Részesülők Betegsegélyző Alapja (CSERBA) szolgáltatásainak újabb szabályozása.

(Folytatás.)

(5) A honvéd egészségügyi intézet (kórház), kórház (klinika) és magángyógyintézet az ápolási idő meghosszabbítása iránti javaslatát a 7. számú melléklet szerinti „Ápolási idő meghosszabbítás” elnevezésű úrlapon teszi meg és ezt az engedélyezett ápolási idő letelte előtt közvetlenül a belügyminiszterhez terjeszti fel.

(6) Ha az igényjogosult a naptári évben 84 napi (tizenkét heti) ápolást már igénybevett és újabb kórházi ápolásra van szüksége, ezt indokolt és méltánylást érdemlő kérelmére — a CSERBA terhére — a belügyminiszter engedélyezheti. Az erre vonatkozó írásbeli kérelmet a kórházi ápolás szükségességét igazoló háziorvosi véleménnyel közvetlenül a belügyminiszterhez kell előterjeszteni.

(7) A honvéd egészségügyi intézet (kórház), kórház (klinika) és magángyógyintézet által a rendkívüli szükség (életveszély, stb.) miatt „Kórházi beutalólap” nélkül ápolásba vett olyan igényjogosult beteg ápolását, aki a naptári évben már igénybevette a 84 napi (tizenkét heti) kórházi ápolást, az érdekelt kórház hivatalból tett előterjesztésére a belügyminiszter engedélyezi.

Ápolás a m. kir. honvéd gyógyfürdő kórházban.

30. §.

(1) Az igényjogosult nyugállományú csendőrlégénységi egyének rheuma, izület bajok, ideggyulladások és törések következményének szakorvosi és physiotherapiás gyógykezelése végett a CSERBA terhére a budapesti m. kir. honvéd gyógyfürdő kórházban (továbbiakban: gyógyfürdőkórház) ápolásban részesíthetők. A betegnek a CSERBA terhére történő beutalása, illetőleg gyógykezelése 4 hétig (minden hó 1-től 28-ig) tart.

(2) A gyógyfürdő kórházi ápolásba vételnél előnyben részesülnek azok a kórházi ápolásban lévő nyugállományú csendőr egyének, akiknek további gyógyulásához gyógyfürdő kórházi ápolásra van szükségük, továbbá azok a nyugállományú csendőregyének, akik állandóan vidéken laknak.

(3) A gyógyfürdő kórházba való felvételt a m. kir. honvéd gyógyfürdő kórházparancsnoksághoz, címzett és küldött kérvényben kell kérni. Ha a kérelmező a kérelem előterjesztésekor kórházi ápolásban részesül, a kérvényhez a beteget ápoló kórház által kiállított orvosi bizonyítványt, egyéb esetben az igényjogosult háziorvosa által kiállított „Kórházi beutalólap”-ot köteles csatolni.

(4) A felvétel kérdésében a gyógyfürdő kórház parancsnoksága dönt és erről a kérelmezőt értesíti, a belügyminiszternek pedig jelentést tesz. A felvétel hatályát veszti, ha a beutalt a behívástól számított 8 napon belül a gyógyfürdőkórházban ápolásbavétel végett nem jelentkezik.

(5) A CSERBA a beteg által igénybevett gyógyfürdő kórház közös osztályára nézve megállapított ápolási díjat téríti meg a gyógyfürdő kórháznak.

(6) A gyógyfürdő kórházban történt szakorvosi és physiotherapiás kezelés, valamint gyógyfürdő bejáróbetegként is igényelhető. Az igényjogosultak a kórház járóbetegrendelésén tartoznak megjelenni. A szakorvosi vizsgálat alkalmával a gyógyfürdő kórház orvosa a beteg részére „Orvosi rendelvény” lapot állít ki. Az „Orvosi rendelvény” lapon fel van tüntetve, hogy a betegnek milyen gyógyfürdő, illetőleg physiotherapiás kezelésre van szüksége és azt hány esetben kell igénybevennie. Az igényjogosult az „Orvosi rendelvény” alapján a rendelt kedvezményes gyógyfürdő, iszapgyógyulás igénybevételére szolgáló jegyeket a gyógyfürdő kórház gazdasági hivatala útján — költségmegtérítés ellenében — beszerzi. A physiotherapiás kezelés kedvezményes térítési díját az igényjogosult a rendelés alkalmával fizeti meg és az egyidejűleg kifizetett térítési díjakról a nyugta kiállítását kéri.

(7) A gyógyfürdő igénybevétele esetén a kiszolgálási díj az igényjogosultat terheli. A felmerült költségeknek a CSERBA terhére történő utólagos elszámolását, illetőleg megtérítését a 40. §-ban foglalt eljárás alapján a „Fizikális és vizsgyógyintézet kezelési segély” úrlapon kell kérni és ahhoz csatolni kell a gyógyfürdő kórház szakorvosa által kiállított orvosi rendelvényt és a physiotherapiás kezelés költségeiről kiállított nyugtát.

Tüdőbeteggyógyintézet ápolás.

31. §.

(1) Az igényjogosultak gümőkóros megbetegedés esetén a CSERBA terhére az alábbi gyógykezelésre szolgáló intézményekben nyerhetnek ápolást:

- a m. kir. honvéd egészségügyi intézetek (kórházak) és közkórházak (klinikák) megfelelő osztályain,
- a m. kir. honvéd József főherceg szanatóriumában,
- azokban a tüdőbeteg gyógyintézetekben, amelyekben az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatójának beutalási joga van.

(2) A gümőkóros betegeknek a honvéd egészségügyi intézetekbe (kórházakba), közkórházakba (klinikákra) történő beutalására nézve a 25—29. §-okban foglalt rendelkezések az irányadók. A honvéd egészségügyi intézetek (kórházak), közkórházak (klinikák) tüdőbeteg osztályaira elsősorban azok a betegek vételnek fel, akiken sebészeti beavatkozást kell elvégezni, vagy akik gümőkóron kívül más kórházi ápolást igénylő betegségben is szenvednek.

(3) A m. kir. honvéd József főherceg szanatóriumában (továbbiakban: szanatórium) azok a 14. életévüket

A honvédelmi miniszter úr 116.759/eln. 20. — 1942. szám alatt kiadott takarékosági rendeletében az életbiztosítást is ésszerű takarékoságnak minősíti.

A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetsége („NYUKOSZ”) a tényleges szolgálatot teljesítő és nyugállományú bajtársaink részére a háborús vonatkozásokra is kiterjedő

KATONAI TAKARÉKBIZTOSÍTÁSI AKCIÓ

szervezett, melynek lebonyolításával az általa alapított Területi Magyar Országos Biztosító Intézet Részvénytársaság (Budapest, VI., Anker-köz 4. főemelet) bízta meg.

A szociális családvédelmi célzatú csendőrlégi szempontból fontos akcióról az 1942. évi 9. számú „Csendőrségi Közlöny” adott értesítést.

betöltött igényjogosultak nyerhetnek felvételt, akik a légzőszerveik heveny vagy idült megbetegedésében szenvednek, ha a szanatóriumi gyógykezeléstől még javulás várható, valamint a gümőkóros csont- és ízületi gyulladásban szenvedők, ha sebészeti szakkezelést nem igényelnek.

(4) A szanatóriumba való felvétel iránti kérelmet a családfőnek közvetlenül a szanatórium parancsnokságához (Budakeszi) kell intéznie. A kérvényhez mellékelni kell:

a) a honvéd egészségügyi intézet (kórház), közkórház (klinika) tüdőbeteg osztálya vagy tüdőbeteg-gondozó intézet bizonyítványát,

b) az igényjogosult beteg háziorvosa által kiállított „Kórházi beutalólap”-ot.

(5) A szanatórium parancsnoksága a beutalt beteget a beutalás sorrendjében és a rendelkezésre álló férőhelyhez képest hívja be. Ha a beutalt beteg a behívás napjától számított 8 napon belül nem foglalja el helyét, a felvételre való igényjogosultságát elveszti.

(6) A beutalás időtartama rendszerint egy hónap. Ha orvosi vélemény szerint a beteg további gyógykezelést igényel, a szanatórium parancsnoksága az általa engedélyezett ápolási idő után felmerülő ápolási költségeknek a CSERBA terhére történő engedélyezése végett a 29. § (5) bekezdésében foglaltak szerint jár el.

(7) A szanatóriumban a „H-2. Egészségügyi Szolgálati Utasítás” 43. §-a értelmében legfeljebb hat hónapig terjedő ápolásnak van helye.

(8) A CSERBA a szanatóriumnak a szanatórium közös osztályára nézve megállapított ápolási díjat téríti meg.

(9) Az (1) bekezdés c) pontjában megjelölt intézetekbe való felvételre vonatkozóan a 263.140/XVI.—1937. B. M. számú rendeletben foglaltak az irányadók azzal az eltéréssel, hogy az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatójához címzett kérvényt a belügyminiszterhez kell előterjeszteni. A kérvényhez a tüdőbeteg-gondozó intézet vezető orvosa, tüdőbeteg gyógyintézet, illetőleg közkórház (klinika) tüdőbeteg vagy belgyógyászati osztályának vezető orvosa, mindezek hiányában pedig a tüdőbeteg-gondozókban rendelkezésre álló vagy az Országos Közegészségügyi intézettől díjmentesen beszerezhető és a hatósági orvos által 2 (kettő) példányban (másolópapírral) kiállított „Orvosi vélemény” úrlapot és a háziorvos által kitöltött „Kórházi beutalólap”-t kell csatolni. Az említett rendelet (5) bekezdésének 2. pontjában előírt szegénységi (vagyoni) bizonyítványt, valamint a 3. pontjában előírt nyilatkozatot a kérvényhez csatolni nem kell.

(10) A belügyminiszter az igényjogosultság elbírálása után a kérvényt mellékleteivel együtt annak megjelölésével, hogy kérelmező tüdőbeteggyógyintézeti ápolásbavételét a (14) bekezdésben foglalt ápolási költség megtérítése mellett a CSERBA terhére engedélyezi-e, megküldi az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatójának.

(11) Az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatója a folyamodót a döntésről közvetlenül értesíti. A beteget a kijelölt gyógyintézet közvetlenül hívja be.

(12) A beutalás időtartama általában 30 (harminc) nap, mely időtartam az ápolást teljesítő intézmény indokolt javaslata alapján a 29. § (5) bekezdésében foglaltak értelmében meghosszabbítható, de az ápolás tartama nem haladhatja meg a 180 (egyszáznyolevan) napot.

(13) A beutalásról, valamint az ápolási idő meghosszabbításáról az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatója esetről-esetről értesíti a kijelölt gyógyintézetet, a belügyminiszternek pedig erről jelentést tesz.

(14) A CSERBA a gyógyintézetnek az igényjogosult beteg után az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatójával történt megállapodása szerinti térítést fizet. A CSERBA-t terhelő ápolási költség számlát a gyógyintézet minden egyes beteg ápolásának befejezése után terjeszti fel a belügyminiszterhez a beutalásra, illetőleg az ápolási idő meghosszabbítására vonatkozó eredeti iratok csatolása mellett.

Kedvezményes gyógyfürdők.

32. §.

(1) A szív- és vérkeringési szervek betegségeiben, érelmeszesedésben, az emésztő- és légzőszervek hurutos megbetegedéseiben, vese és anyagcsere bántalmakban szenvedő (mindkét nembeli) igényjogosult betegek a balatonfüredi „Magda” csendőrségi gyógyházban, az izom és ízületi csúszban, idegszabályban, kezdődő hátgerincorvadásban, hasi izzadmányokban és női bajokban, a mozgási szervek baleset vagy egyéb sérüléseiben szenvedő igényjogosult betegek pedig a hévízszentandrás „Horthy Miklós” csendőrségi gyógyházban a kijelölt gyógyidőszakokban a CSERBA terhére ellátásban részesíthetők. A beutalásokat az erre vonatkozólag esetenként kiadott rendeletekben foglaltak alapján kell kérelmezni. A Balatonfüreden és Hévízen lévő gyógyfürdőket a beutaltak kedvezményes áron igénybevehetik. A gyógyfürdők kedvezményes árát a beutalt igényjogosult kifizetni tartozik. E költségnek a CSERBA terhére történő megtérítését az igényjogosult családfő a gyógyfürdők (kezelés) igénybevételétől számított 30 napon belül a belügyminisztertől kérelmezheti.

(2) A kérvényhez csatolni kell a gyógyfürdő szakorvosának rendelvényét, továbbá a gyógyház vezetőjének igazolását, melyben az igénybevett fürdők száma és annak megállapított ára igazolva van. Az igényjogosultak ugyanabban a naptári évben a CSERBA terhére kedvezményes beutalást csak egy ízben vehetnek igénybe. A csendőrségi gyógyházaknak a CSERBA terhére történő igénybevételére az üdülési idény előtt esetenként külön történik intézkedés.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

BENEDEK MIHÁLY alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 19.

Felelős: György Aladár igazgató.

 Tichler János papíráru papírcsok és gyógyszerészeti papíráruk gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079